



KVINNER SAMMEN

WOMEN UNITED no. 3 - 2013

A photograph of several cupcakes on a silver wire stand. The cupcakes are decorated with various frosting colors like pink, white, and light blue, and some have small decorations like pearls or flowers. In the background, a red garment is hanging on a rack.

Rødstrømper med ny glasur? - feminisme i dag

EKSKLUSIVT:

Egalias døtre anno 2013

Av Gerd Brantenberg

True colours of feminism

- Time for Western feminists to hush and listen

Sjekkemester taper på likestilling

- Danske kvinner lar seg ikke forføre

■ DAGLIG LEDER HAR ORDET

■ FOR- OG BAKSIDE:

Foto: Oda Gilleberg



FORUM FOR KVINNER OG
UTVIKLINGSSPØRSMÅL

Kvinner Sammen kommer ut fire ganger i året. Abonnementet er gratis.

Send navn og adresse til fokus@fokuskvinner.no

Kvinner Sammen tar opp internasjonale miljø- og utviklingsspørsmål i et kvinneperspektiv med prioritering av spørsmål knyttet til kvinners situasjon og rolle i Sør, kvinnerettet bistand og internasjonal solidaritet mellom kvinner. Artikkelforfatter er selv ansvarlig for de synspunkter og meninger som kommer til uttrykk. Kvinner Sammen opererer etter redaktørplakaten.

Utgis med støtte fra Norad.

Adresse: Kvinner Sammen, FOKUS
Storgt.11
0155 OSLO

Telefon: 23 01 03 00

Telefax: 23 01 03 01

E-mail: fokus@fokuskvinner.no

Web: www.fokuskvinner.no

ISSN: 0803-8589

Trykket på Svanemerket papir.
Lisensnr. 344.043

Ansvarlig utgiver: FOKUS, 15. årgang

Redaktør: Oda Gilleberg
og@fokuskvinner.no

Redaksjonsråd: Gro Lindstad,
Mette Moberg,
Helene Langsether

Design og repro: OKTAN

Trykk: F.J. Stenersen AS

Opplag: 4.200

FOKUS – Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål er et kompetanse- og ressurscenter i internasjonale kvinnespørsmål. Gjennom bistands- og prosjektarbeid skal FOKUS medvirke til å bedre kvinners sosiale, økonomiske og politiske situasjon internasjonalt med hovedvekt på landene i Sør. Gjennom informasjonsvirksomhet skal FOKUS medvirke til økt kunnskap om og forståelse i det norske samfunn for kvinners situasjon og rolle i et utviklingsperspektiv.

FRA HUSTRUER TIL BARSELGRUPPE FRA HELVETE

I mine barne- og ungdomsår på 60- og 70-tallet var konseptet cupcakebloggere ikke-eksisterende. Jeg vokste opp med Pippi Langstrømpe, Aurora og lillebror på Tiriltoppen, og for lillesøsteren min kom etter hvert Ronja Røverdatter. Astrid Lindgren og Anne-Cath. Vestly ga oss en oppvekst med tøffe og tydelige jenter og utfordring av kjønnsrollemønstre med hjemmepappa og mor som jobbet. Vi ble ikke presset inn i rosa eller lyseblå leketøysavdeling, og Prior forsøkte ikke å få barn til å spise mer egg ved å lokke med prinsesse-egg eller sjørøveregg. I dag blir barn (allerede fra før de er født) og foreldrene deres presset inn i kjønnsrollemønstre på en ekstrem måte, og reklamebyråene følger på så vi skulle tro vi var tilbake på 50-tallet.



På 70-tallet kom rødstrøpene. Vi ble politisk bevisste og snakket om likestilling, likebehandling og lik lønn for arbeid, og krevde retten til selvbestemt abort. Gerd Brantenberg skrev boken «Egalias Døtre», hvor hun snudde kjønnsrollemønstret helt på hodet. På begynnelsen av 80-tallet så jeg den oppført som teaterstykket på Club 7, med Sossen Krogh i en av hovedrollene. Vi diskuterte kjønnsroller samtidig som grupper som Lesbiske Feminister og Lesbisk Bevegelse var aktive i kvinnebevegelsen, og hvor heteronormativiteten vi snakker om i dag ble utfordret.

I 1975 kom filmen «Hustruer», skrevet og regissert av Anja Breien. Tre klassevenninner møtes på klassefest og havner på rangel. De reflekterer over livene sine og stiller spørsmål som: «Hva ville skjedd om jenter begynte å oppføre seg som mannfolk? Om de gikk på rangel i stedet for å gå hjem? Om de ga blaffen i innkjøp og oppvask og overlot til mannen å skifte jobben for å ta seg av bleievask og barnevakt-problemer? Hva om det ble god tone at jenter begynte å oppfatte menn som fornøylesobjekter vurdert utelukkende etter utseende?»

Nesten 40 år senere portretteres «Hustruer» på forsiden av Dagbladet Magasinet under tittel «Barselgruppa fra helvete». Komikeren Henriette Steenstrup sier der at hvis hun fortsetter å prøve å være verdens beste mamma, ender det med diagnose og fritt fall. Jenter debatterer igjen feminisme, men nå i moderne bloggform, som inkluderer alt fra cupcakes- og muffinsblogger til bloggkollektivet «Maddam» og «Under Arbeid».

Internasjonalt ble vi mer bevisst på andre kvinners liv og situasjon gjennom kontaktnettverk som bredte seg ut på 70-tallet. I 1979 kom FNs Kvinnekonvensjon, som i dag er ratifisert av de fleste av verdens land, med unntak av USA, Iran, Somalia og Sør-Sudan. FN avholdt i perioden 1975-1995 fire verdenskonferanser - i Mexico i 1975, i København i 1980, i Nairobi i 1985 og i Beijing i 1995. I Beijing kjempet kvinner fra hele verden for å få på plass en forpliktende handlingsplan. Siden 1995 har dette vært utgangspunkt for jobbing for å oppnå økt fokus på kvinner og likestilling og faktiske fremskritt. Samtidig har regjeringene i mange land gått i konservativ retning, og i stedet for å jobbe oss videre for å styrke handlingsplanen fra Beijing, sloss vi nå for å forsvare det snart 20 år gamle dokumentet. Kvinners rettigheter globalt er på mange områder under angrep.

Gro Lindstad
Daglig leder FOKUS

EDITOR'S NOTE

RECLAIMING THE F WORD

It isn't true, you know, that feminists in the 70s burned their bras. In an effort to give women control over their own bodies and lives, they rejected the objectification of women. Perhaps some stopped wearing a bra, perhaps some even burned their bra, but the big bonfire that we repeatedly hear about never happened.

In their book "Reclaiming the F-word," Catherine Redfern and Kristin Aune ask: "...If feminism is a solution, what is hindering it from growing?" According to feminists you will meet in this issue, myths about feminism and feminists flourish and keep people (especially the young) from identifying with the term. Surprisingly, the myths seem to be universal.

Yet, feminism lives on all around the world. Globally, feminists disagree about the different types of feminism – they differ in their political views on prostitution, foreign policy, capital punishment, and religion. Nevertheless, they find common ground in the most basic of definitions:

the advocacy of women's rights on the ground of the equality of the sexes.

Although, almost everywhere, women are better off today than ever before, women's rights are under attack by religious and political reactionaries. It is time to dispel the myths and reclaim the F word. Feminism's glorious goal is still the same and must be achieved: gender equality – everywhere – in every sphere. Easy-peasy. Now, get to it!



Oda Gilleberg
Editor

INNHold

- | | |
|---|--|
| <p>4 Typisk feminist!</p> <p>6 1973 v 2013: Feminisme da og nå</p> <p>8 Alfahann i annerledesland</p> <p>10 Prostitution – et feministisk minifelt</p> <p>12 Egalas Døtre anno 2013</p> <p>14 Likestillingsmisjonærene</p> <p>16 True colours of feminism</p> <p>18 Perspektiv: Latinamerikansk feminisme</p> <p>20 Feminist voices in the Colombian peace process</p> <p>23 Some thoughts on feminism: South Africa and Norway</p> | <p>24 Kvinner i krig – foran og bak kamera</p> <p>26 The Final Verdict</p> <p>28 Religiøs praksis og feminisme – lar det seg kombinere?</p> <p>30 Catholicism and feminism in Brazil – a curious alliance</p> <p>30 Islam and feminism</p> <p>31 Humanisme og feminisme hører sammen</p> <p>32 Den gode søster Angélique</p> <p>33 Khalida Popal</p> <p>34 The suffrage rights of Saudi women</p> |
|---|--|



Would you like to write for Women United?

Women United is a quarterly magazine published by the Forum for Women and Development. The magazine covers international development and environmental issues from women's perspectives. Every issue is theme-based. The magazine has a circulation of 4000 copies. Additionally, it is available as an e-publication for tablets.

The authors are responsible for the views and opinions expressed. Women United operates by Norwegian editorial guidelines. Get in touch with the editor at og@fokuskvinner.no for more information and to pitch your ideas.



AV: HELENE LANGSETHER,
RÅDGIVER I FOKUS

Typisk feminist!

Mannehater, furie, traktorlesbe – typisk feminist? Usanne fortellinger som repetert nok ganger fremstår til slutt som sannheter. Feminister må stadig tilbakevise myter om hvem de er og hva de står for.

En myte er en allmenn oppfatning som ikke er sann. Myter, fortellinger og påstander om feminister brukes som hersketeknikk fra dem som føler seg truet av feminismens innhold.

Noen av de mest vanlige mytene om feminister og feminismen er at feminister hater menn, er maskuline, stygge, lesbiske, sinte, humørløse og frigide, at de vil bestemme alt og gjør menn til tapere. Både utseende og adferd beskrives i negative ordelag, og ligger langt unna det som anses som feminint.

Typisk feminist

Gøril Strømholm var en av gründerne til bladet *Sirene* som ble gitt ut for første gang i 1973. Sammen med forfatter Birgitte Kjos Fonn skriver hun bok om Sirenes eksistens. I en kronikk på Dagsavisens Nye Meninger (31.08.13) viser de hvordan redaksjonen i *Sirene* ville slakte mytene og fordømmene om feminister, og siterer

bladets første lederartikkel: «Feminister blir ofte beskyldt for å være mannshatere. Sirene legger ikke opp til mannshat, dertil er vi for avhengige av hverandre. Mannens kjønnsrolle er baksiden av vår». Andre myter Sirene ønsket å komme til livs var at feministbevegelsen bestod av overklasskvinner, at alle var lesbiske, og at de var stygge gamle hurper som aldri ville bli gift.

I en kronikk i Dagbladet (29.11.12) går Charlotte Myrbråten, en av redaktørene i det feministiske tidsskriftet FETT, løs på myten om at feminister er humørløse. Hun hevder at reaksjoner på ordet feminist «enten handler ... om anklager om at du vil ta fra folk valgfriheten eller om at du er en humørløs sutrekjerring. Typisk feminist.». Myrbråten hevder i samme kronikk at «kjønnsspørsmål er fortsatt i særklasse når det kommer til hva du må tåle av personlige karakteristikk, og feminisme er kanskje det mest betente ordet av dem alle».

Nei, vi er ikke sure

Myrbråten påpeker i den nevnte kronikken, at hun i begynnelsen av perioden som redaktør for FETT, var veldig bevisst på å skulle (be)vise overfor journalister at hun ikke var sur. «Jeg var bevisst på å være imøtekommende, blid og helst litt morsom også. Jeg skulle vise at myten om humørløse feminister var nettopp dette; en myte. Jeg tok meg i å skulle motbevise noe jeg visste var oppspinn, for jeg mener at feminister aldri har vært spesielt surere enn andre grupper som jobber for flere rettigheter. Så der satt jeg i debatter om gravalvorlige tema som surrogati, prostitusjon, arbeidsliv eller vold mot kvinner, og passet på at kritikere ikke kunne stemple meg som sur, i det minste.»

Kultur og religion

Ruwayda Mustafah Rabarer er Irakisk kurder og skriver i *Arabian Gazette* om myter om feminisme i Midtøsten. De fem

mytene hun beskriver har mange likhets-trekk med mytene vi får presentert i norske medier. De handler om feministers hat mot menn og at feminister er stygge og mislyk- ket. Rabarer trekker også frem myter om feminismens forhold til kultur og religion, at feminisme ofte fremstilles som et vestlig fenomen, at det er antitesen til religion og at det er umulig å være både religiøs og feminist på samme tid. Dette er påstander vi ikke er like vant til i sekulære samfunn, selv om mange kristne miljøer er varme forsvare av tradisjonelle kjønnsroller, og ikke like begeistret for de som kjemper for noe annet.

Rabarers artikkel er et tilsvaret til en artikkel som påstår at feminisme er en vestlig bevegelse som bygger på hat mot menn. Det siste er ikke ulikt noe vi hører her nord i Europa også, både i blogger og i nettavisenes kommentarfelt.

Egentlig feminist

Charlotte Thorstvedt, modell og profilert redaktør i et moteblad, har nylig gitt ut bok i serien Stemmer¹. Til Dagsavisen (25.09.13) forteller hun at hun tidligere ikke ville kalle seg feminist, men da en venninne konfronterte henne og spurte om hun ikke var for likestilling, skjønte hun at

hun var jo egentlig feminist.

Det kan virke som om Thorstvedts vegring handlet om uvitenhet, men vi vet at noen av mytene hindrer folk fra å kalle seg for feminister, både nasjonalt og internasjonalt, som påpekt av Rabarer. Fortellinger om feminisme beskriver feminister på måter som folk ikke har lyst til å bli identifisert med selv om de er enige i feministiske standpunkter.

Mange orker ikke å forsvare mytene eller høre på karakteristikken som tegnes. De lar heller være å kalle seg feminister. Derfor er det viktig å kalle disse mytene nettopp det de er: løgn. □



¹ Bokserie i forbindelse med stemmerettsjubileet.

1973 v 2013: Feminisme da og nå



AV: ODA GILLEBERG

Politiske skillelinjer er tydeligere i dag, hevder unge feminister

1970-tallet: Rødstrømpenes tiår, feminisismens storhetstid. Kvinner gikk inn i mannsbastioner, organiserte seg og kjempet for frigjøring. Det private ble politisert; barnehagereformer og juridisk rett til selvbestemt abort. Grunnlaget for et likestilt Norge ble lagt. Men...

2013: Kvinner i Norge tjener 15 prosent mindre enn menn. Nyvalgt kvinnelig statsminister tar til orde for at leger skal kunne reservere seg mot å utskrive prevensjonsmidler og henviser til abort. Mesteparten av husarbeidet og deltidsjobbene er forbeholdt kvinner.

I løpet av Tove Smaadahls (59) liv som aktiv feminist, har likestillingskampen i Norge tatt tre skritt frem og ett tilbake. Daglig leder for Krisesentersekretariatet mener at de som tror vi lever i et likestilt

samfunn, tar feil. «Neste generasjon må for guds skyld ikke lene seg tilbake», advarer hun.

Større politiske skillelinjer

Unge feminister gjør alt annet enn å lene seg tilbake, men i følge flere som FOKUS har snakket med, er forholdene annerledes i dag enn de var på 70-tallet.

«70-tallsfeministene kom ikke i mål», sier Charlotte Myrbråten (30), debattredaktør i feministmagasinet FETT. «Vi kjemper mange av de samme kampene i dag.»

«Norge har oppnådd juridisk og sosial likestilling», påstår Aina Stenersen (29), selverklært nyfeminist, styremedlem for FrP i Oslo bystyre og 2. vara på Stortinget. «Den feministiske kampen i dag er preget

av moraldebatt», sier hun.

Stenersen og Myrbråten har røket i tottene på hverandre ved flere anledninger. Der Stenersen er opptatt av at stripping og salg av sex er yrker som kvinner må få lov til å velge om de vil, er Myrbråten mer opptatt av dem som vil ut av prostitusjon enn av dem som vil inn.

«Kropp er blitt en kommersiell slagmark», sier Myrbråten.

Rød feminisme, blå feminisme og nyfeminisme er eksempler på betegnelser som unge feminister identifiserer seg med. I følge Stenersen er den politiske spredningen blant feminister i dag større enn den var på 70-tallet, da «feminister utgjorde en ensidig, radikal gruppe». «I dag kan folk flest være opptatt av likestilling og kalle seg feminister», sier hun.



TOVE SMAADAHL (59)
DEFINERER FEMINISME SOM å bekjempe underliggende strukturer i samfunnet som opprettholder og diskriminerer kvinner, og å kjempe for en verden der kvinner og menn har like rettigheter og muligheter innenfor alle samfunnsområder.
PÅ TOVES BH-BÅL ANNO 2013: Myten om det likestilte landet, og ikke minst skammen og skyldfølelsen som voldsutsatte kvinner bærer på.



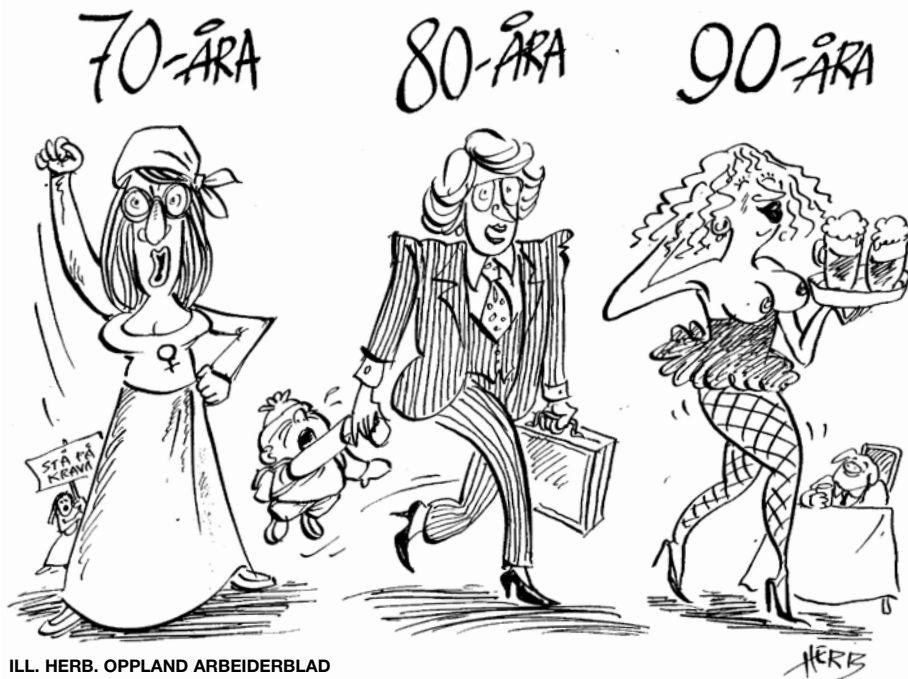
CHARLOTTE MYRBRÅTEN (30)
DEFINERER FEMINISME SOM å jobbe for sosial-, politisk- og økonomisk likestilling mellom kvinner og menn.
PÅ CHARLOTTES BH-BÅL ANNO 2013: Porno. Det er behov for mer diskusjon om hva tilgjengeligheten av porno gjør med unges tanker og drømmer om sex.



MADELEINE SCHULTZ (27)
DEFINERER FEMINISME SOM menneskerettigheter fordi 70 prosent av verdens fattigste er kvinner. Feminisme er også et klasseprosjekt.
PÅ MADELEINES BH-BÅL ANNO 2013: Merkelapper som settes på feminismen, og kommentarene om at feminismen har ødelagt mennene.



AINA STENERSEN (29)
DEFINERER FEMINISME SOM kvinnens mulighet til å ta frie og egne valg uten å bli moralsk dømt.
PÅ AINAS BH-BÅL ANNO 2013: Holdningene om at kvinner som går lettkledd selv har skyld i voldtekt.



ILL. HERB. OPPLAND ARBEIDERBLAD

Valgfrihet

På tvers av politisk ståsted deler de unge feministene synspunkter om at likestilling ikke er oppnådd, men de er uenige om hva de skal gjøre med det. Særlig er det diskusjonen om valgfrihet som skiller dem.

FrP-feministen har klokkeetro på at kvinner (og menn) stort sett velger fritt, og mener at staten ikke skal blande seg for mye. «Noen kvinner velger selv å jobbe deltid og dermed være dårligere økonomisk stilt, og det må være greit. Det er hvis kvinner jobber ufrivillig deltid at vi må finne ordninger», sier Stenersen.

Myrbråten stiller spørsmålsteget ved disse valgene – om de egentlig er fri, og mener blåfeminismen er lite effektiv. «Strukturer i samfunnet preger fortsatt hvordan vi tenker, og for at frie valg skal kunne bli en realitet, må det styring og politikk til. Farspermisjonen er ett eksempel på en statlig ordning som viser at vi trenger hjelp til å ta de rette valgene.»

Madeleine Schultz (27), organisasjonssekretær i Kvinnefronten og redaktør for feminist-nettstedet «Under Arbeid», vil ikke sette opp kriterier for hvem som kan kalle seg feminist, men hun stiller seg tvilende til om alle de som kaller seg feminist har rent mel i posen. «Feminisme handler blant annet om retten til å eie sin egen kropp. Selverklarte feministe som mener at feminisme er å beskytte kvinners rett til å strippe, er helt bak mål. I

mine øyne er dette anti-feminister som tar på seg feministbetegnelsen for å utvanne begrepet.»

«Jeg vil sprengre grensene i feminismedebatten», sier Stenersen. «For meg handler feminisme om kvinners mulighet til å ta frie og egne valg uten å bli moralsk dømt.»

Trusler og motstand

Uansett politisk standpunkt kreves det guts for å kalle seg feminist. Smaadahl tror at trusler mot feministe er mer utbredt i dag enn før. Motstanden har endret karakter i takt med samfunnets digitale utvikling.

«Den største forandringen siden 70-tallet ligger i den teknologiske utviklingen som byr på nye, og kanskje større, utfordringer», sier Schultz. «Jeg har snakket med ungdomsskolejenter som blir hashtagget som 'hore' på Instagram», fortsetter hun.

«Internett er vår tids kamp», bekrefter Myrbråten.

Begge har selv opplevd å bli sjikanert i avisenes kommentarfelt på internett.

«Jeg er stadig utsatt for hersketeknikker på nett. Kommentarfeltene kan være usaklige, og det fører til selvsensur. Det er et demokratisk problem», sier Schultz.

«Jeg har sluttet å lese kommentarene», sier Myrbråten. «Motstanden jeg møter er ofte de gamle fordommene om at feministe er sure drittkjerringer, men det er en glede å motbevisse disse.»

«Det finnes mange myter om meg», sier Smaadahl og ler rått. «Om hvor sint jeg er,

og hvor synd det er på mannen min. Men jeg har ikke vært så opptatt av å fortelle dem at det ikke stemmer.»

På grunn av myter og harselering hindres unge fra å ikle seg feministbegrepet selv om de skulle være enige i betydningen, mener Schultz. «Unge feministe vil ikke assosieres med det som kan oppleves som sure, gamle hurper. Særlig ikke i en periode i livsløpet der det viktigste i livet er å få seg kjæreste. Etter hvert som man blir eldre driter man kanskje mer i det.»

For Stenersen er det ikke kommentarfeltene som byr på den største motstanden. «Når jeg snakker om feminisme får jeg masse støtteerklæringer, særlig fra menn. Paradoksalt nok møter jeg mest motstand fra venstrefeministene», sier hun.

Forening på tvers

Å samle seg for feministisk kamp kan synes vanskelig for de yngre feministene hvis politiske tilhørighet spriker mer enn sine formødres fra 70-tallet. Schultz har problemer med å knytte feminisme til høyrepolitikk, og Stenersen finner det også vanskelig å skulle forene venstre- og høyrefeminismen.

Til tross for politiske uenigheter setter Myrbråten pris på mangfoldet blant dagens feministe. «Alle som mener at det fortsatt er uønsket ulikhet mellom kjønnene, og som har vilje til å gjøre noe med det, kan kalle seg feministe», sier hun.

Og kanskje finnes det enkeltsaker som unge feministe kan samles om på tvers av politisk ståsted. «Vi kunne kanskje ha blitt enige om at reservasjonsrett for leger i forbindelse med abort og prevensjon er et tilbakeskritt», sier Stenersen, og bekrefter at hun personlig er uenig i spesialavtalen, som i følge henne «ble trumfet igjennom av KrF» i regjeringsplattformen.

Ulike politiske drakter til tross, unge feministe har i følge Schultz flere likhetstrekk med 70-tallsfeminismen enn det man kanskje tror. «Vi ser en feministisk oppblomstring i dag som på mange måter kan minne om den vi så på 70-tallet», sier Schultz.

Men BH-bålet (også en myte) må vi nok se langt etter. ■



AV: MARTIN MG JACOBSEN,
EDB-OPERATØR OG
SAMFUNNSSYNSER

Alfahann i annerledesland

En selverklært sjekkemester oppdager til sin forferdelse at skandinaviske kvinner anser seg som hans likeverdige og forlater rystet Danmark til fordel for mindre frigjorte jaktmarker.

Jeg har nylig hatt den tvilsomme gleden av å lese *Don't Bang Denmark*¹ – et nokså dystert tilskudd i serien av reise guider for pickup artists, skrevet av den selverklærte sjekkemesteren «Roosh». Boken er i seg selv en studie i misogyni og labert menneskesyn, men skiller seg fra de andre triste verkene av samme forfatter i at den peker på noen interessante fenomener som viser seg når et samfunn beveger seg stadig lenger i retning av likhet mellom kjønnene.

Pickup artists, eller «sjekkekunstnere», er ikke en ensartet gruppe. I den ene enden av spekteret finner vi sjenerte karer, som på utkikk etter tips om hvordan man skal tilnærme seg jenter på byen, plukker opp en kopi av *The Game*². Forhåpentligvis kommer de fleste ut av det uten å ha lært seg mer enn å smile og si hei, men dessverre kan nyvunnen kunnskap i sjekking føre til formulaiske metoder for å lure jenter i seng på falske premisser. I den sørgelige enden av skalaen hvor vi finner Roosh, later det ikke til å hovedsakelig dreie seg om sex lenger, men har gått over til å handle om et slags poengsystem hvor man skal «nedlegge» så mange damer som mulig. Det er mer verdt å lure en dame i seng, enn å ha sex med en dame som har lyst til å ha sex med deg.

Avviste alfahanner

Katie J.M. Baker skriver i sin skråblikkanmeldelse³ av *Don't Bang Denmark* om Roosh sine nederlag i Danmark med fokus

på det boken byr på av ufrivillig visdom: nemlig at sjekkekunstnere har dårlige kår i samfunn der kvinner ikke er avhengige av menn. Roosh beklager seg over hvordan danske kvinner ikke er tiltrukket av «alfahanner» – sjekkekunstnersjargong for menn som lykkes i å ha sex med mange kvinner ved å fremstå som velbeslattede, eller på andre vis tradisjonelt maskulint attråverdige – da de er for selvstendige, velutdannede og uavhengige.

Don't Bang Denmark går langt i å indikere at likestilling er en fallitt for menn av forfatterens kaliber, og anbefaler leseren å dra til mindre sosialt utviklede land for å lure kvinner til sengs: «Therefore, when it comes to getting laid, your American attitude and belief system will cockblock the fuck out of you before you even open your mouth.»

For oss som har tro på at likestilling og likeverd er positivt, er forfatterens nederlag som et klapp på ryggen. I en riktig hjertevarmende historie hadde han kanskje kommet til noen erkjennelser om hvor han har trådd feil i livet, men man kan ikke få alt. Roosh forsøker etter sigende for øyeblikket å «bange» seg gjennom Øst-Europa.

Androgyne ikke-menn

Etter å ha lest denne tidvis underholdende og tidvis bare sørgelige reise guiden, slår det meg likevel at mange av forfatterens frustrasjoner er beslektet – heldigvis fjernt – med den pågående debatten som

har foregått her hjemme, om feminisering av samfunnet og utvisking av forskjellen mellom kjønnene, da først og fremst på bekostning av mansrollen. At vi lærer guttungen i barneskolen til ikke å slåss, eller at det er greit å holde hverandre i hendene, sees på som indikasjoner på en mansrolle i krise.

Det hevdes at menn har tapt på likestilling, at tradisjonelle mannlige verdier ikke lenger settes pris på, og at den norske mannen reduseres til en slags androgyne ikke-mann som forsøker, som best han kan, å både tviholde på det egentlig mandige –alfahannen– samtidig som han skal skifte bleier og snakke om følelser. Det påståtte resultatet er at denne ikke-mannen ender opp i seriøs identitetskrise.

Eller for å snu opp ned på ordene til den markerte motstanderen mot kvinners stemmerett Biskop J.C. Heuch (1838–1904)⁴: «Han kan ikke gjøre Kvindens Gjerning, og han får ikke gjøre Mandens Gjerning, hvad bliver han da? Han bliver et vanskabt Misfoster, han bliver et Neutrum.»

Hva gjelder den nesten parodiske klagen over at gutter må lære at man ikke slår for å løse problemer, eller at det er greit å ta på hverandre, henviser jeg til Karin Stoltenbergs bevingede ord: «Hvis det er dette som er feminisering av staten, så hurra for feminiseringen.»⁵ Hva gjelder frykten for at mansrollen forøvrig skal dø ut, fordi menn – som kvinner gjorde for flere tiår siden – begynner å bevege seg over i deler av dagliglivet som tidli-

gere var forbeholdt det motsatte kjønn, undervurderer vi mannen på samme nivå som Biskop Heuch i sin tid undervurderte kvinnen.

Er ikke mansrollen mer enn å tisse oppreist?

Jeg tror vi gjør både mannen og kvinnen en solid bjørnetjeneste ved å operere med så trange bokser. Hverken tradisjonelt kvinnelige eller mannlige verdier har plutselig fått negativt fortegn. Det er fremdeles positivt å være sterk, handlekraftig og modig, og det er fremdeles positivt å være omsorgsfull, huslig og hengiven. Derimot lar vi ikke disse klasene av adjektiver definere hva det betyr å være mann og kvinne i samme grad som før.

Ved å løsne opp disse rammene opererer vi på et bredere spektrum hvor vi selv velger hvem vi ønsker å være, og i forlengelse hvem vi ønsker å ligge med, lage barn

« Roosh beklager seg over hvordan danske kvinner ikke er tiltrukket av «alfahanner» – sjekkekunstnersjargong for menn som lykkes i å ha sex med mange kvinner ved å fremstå som velbeslåtte, eller på andre vis tradisjonelt maskulint attråverdige – da de er for selvstendige, velutdannede og uavhengige. »

med og dele livet med.

Roosh mislykkes i å dra danske damer, fordi han kommer utstyrt med en haug sjekketriks som skal få ham til å se ut som den beste kandidaten i en kjønnsdynamikk vi i lang tid har jobbet med å legge bak oss. Der Roosh og hans likemenn forutsetter at kvinner må lures til å gi opp sin dyrebare dyd til en mann som kan forsørge og forsvare dem, har den skandinaviske mannen i stor grad vent seg til at damene de prøver å sjekke opp, med stor sannsynlighet er ute etter en partner de føler seg jevnbyrdes

med – og at sjekking skjer begge veier.

Grunnen til at Roosh ikke lykkes i Danmark er ikke, som han ynder å fremstille det, at danskene ikke takler hans «game». Når folk – kvinner og menn – frigjøres fra fastlåste forventinger knyttet til kjønn, er det ikke lenger tilstrekkelig å operere etter punktlistor og formler for å gjøre seg interessant og tiltalende. Roosh har spilt *The Game* på easy mode. Eller i Sean Connerys ord fra *The Untouchables*: He brought a knife to a gunfight. ■

Blessthissmess

(Tor Gustad)

Salgsutstilling
Dalype Galleri, Oslo
23. nov.– 1.des.
Vernissage lørdag
23.11 fra 13:00
Velkommen!



ILL. TOR GUSTAD - BLESSTHISSMESS.NO

¹ Valizadeh, D. (2011). Don't Bang Denmark. Url: <http://www.bangguides.com/travel/dont-bang-denmark/>

² Strauss, N. (2005). The Game: Penetrating the Secret Society of Pickup Artists

³ Baker, K.J.M. (2013). Cockblocked by Redistribution: A Pick-up Artist in Denmark. Url: <http://www.dissentmagazine.org/article/cockblocked-by-redistribution>

⁴ Skaarer, Å. C. og Ryste, M. E. (2013). Mot Guds ord. Url: <http://www.stemmerett.no/motgudsord/>

⁵ Prestegård, S. og Kristiansen, B. (2012). - Hvis det er dette som er feminiseringen av staten, så hurra for feminiseringen. Url: <http://www.dagbladet.no/2012/08/02/nyheter/politikk/likestillingspolitikk/feminisme/debatt/22784019/>



AV: ANNE BITSCH,
FORFATTER OG
SAMFUNNSGEOGRAF.

«Jeg synes ikke det har noe å si om de [prostituerte, journ. anm] sier det er et fritt valg. Det eneste som betyr noe er de politiske konsekvensene. Selv om folk velger noe, betyr ikke det at dette skal tas inn i en rettslig struktur der vi sier: 'Vær så god! Drikk din egen gift!'»

Janice Raymond

Prostitusjon

– et feministisk minefelt

Janice Raymond er kontant da *Kvinner Sammen* treffer henne til en samtale om feministiske perspektiver på prostitusjon. Vi møter den profilerte akademikeren og forfatteren få dager etter Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) tok henne av programmet i forbindelse med en debatt om sexkjøpsloven i høst. Bakgrunnen var Raymonds kontroversielle skrivelser om transseksualitet. Noe hun for øvrig nekter å bli intervjuet om ettersom hun mistenker dette for å være anti-feministisk og «pro-prostitusjonslobyens» forsøk på å avspore en debatt om sexindustrien.

Komplekst misbruk

Raymond utdyper om det «frie valget»: «Kvinner i prostitusjon forteller ofte at de blitt tvunget, presset eller bedratt. Andre har blitt utnyttet på grunn av sin sårbare situasjon. Når en kvinne fortsetter å være i et voldelig parforhold, til og med når hun forsvarer det han gjør, tror ikke folk at hun blir værende av fri vilje.

«Allikevel ser mange velmenende mennesker bare yrkesrisiko for prostituerte, mens de anerkjenner at det er vold å slå sin partner... Men akkurat som for

voldsutsatte kvinner, nekter prostituerte ofte for at de blir misbrukt dersom de ikke får noen meningsfulle alternativer», sier hun, og legger til at man ikke må forveksle frie valg med overlevelsesstrategier.

Prostituerte mer voldsutsatt

En omfangsstudie som er utarbeidet av Pro-senteret i 2012 støtter Raymonds erfaring med at mange prostituerte er svært sårbare.

I følge rapporten har 59 prosent av de som ble spurt vært utsatt for vold i forbindelse med prostitusjonsvirksomhet i løpet av de tre siste årene. Det er langt høyere tall enn for resten av den kvinnelige befolkningen. Til sammenligning viser Hilde Pape og Kari Stefansen undersøkelse om Oslobefolkningens utsatthet for vold og trusler (2004), at 9 prosent menn og 8 prosent kvinner rapporterte om voldsopplevelser det siste året, mens 12 prosent av kvinnene og 3 prosent av mennene rapporterte om grov vold fra en partner.

Statlig dobbeltmoral

I Norge er forbudet mot sexkjøp ledd i en mer overordnet likestillingsideologi. Målet med loven er å sende et signal til menn om

at kvinners kropp ikke er et salgsobjekt. Prostitusjon skal innenfor en slik likestillingsideologi bekjempes fordi man analyserer det som uttrykk for vold mot kvinner i et samfunn som kommersialiserer, objektifiserer og seksualiserer kvinners kropp.

Flere av organisasjonene som kjemper for at prostitusjon skal betraktes som et vanlig yrke, er kritiske til denne forståelsen som i høy grad er et barn av radikal-feminismens analyse av menns dominans og makt over kvinner. Under høstens valgkamp varslet flere av de borgerlige partiene omkamp om sexkjøpsloven. Med den nye regjeringen kan loven, som ble vedtatt i 2009, bli historie.

En av dem som Janice Raymond ikke traff under sitt Norgesbesøk er Hege Grostad, som har gjort seg bemerket som en innbitt motstander av sexkjøpsloven. 27-åringen, som på sin Twitterprofil omtaler seg selv som «skattebetalende tilbyder av kvalitetstid», finansierer studietiden med stripping og sexsalg. Hun var ikke blid under LDOs møte. Fra salen gikk hun til angrep på det hun mener er statlig dobbeltmoral – at hun ikke får registrere seg som selvstendig næringsdrivende, samtidig som hun årlig blir skjønslignet

og pålagt å betale skatt av inntektene fra prostitusjonen.

Grostad kjente seg lite igjen i den feministiske venstresidas fremstilling av prostituerte som ofre for patriarkatet. «Dette er jobben min», sa hun, og fikk anerkjennende nikk fra flere kolleger i forsamlingen.

Også Venstres Guri Melby og Høyres Heidi Nordby Lunde uttrykte skepsis til å kriminalisere samtykkende sex mellom voksne mennesker. De frykter dessuten at sexkjøpsloven har gjort det farligere å være prostituert, fordi virksomheten blir mer skjult.

Frarådes puter i senga

Janice Raymond, som har bakgrunn i juss, medisin og etikk fra det amerikanske Harvard-universitetet, sier at det er en myte at sexkjøpsloven har gjort det farligere å være prostituert. Rapporter fra legaliseringsland som Tyskland og Nederland slår, ifølge Raymond, fast at legalisering ikke har gitt kvinnene tryggere arbeidsforhold. Hun viser til sikkerhetsmanualer som er utarbeidet av de prostituertes interessegrupper i land der prostitusjon er legalisert. Manualene fraråder for eksempel å ha puter i senga i tilfelle en voldelig kunde skulle forsøke å kvele dem.

Andre studier fra Norge, deriblant en FAFO-studie og to rapporter fra Pro-senteret, viser et mer blandet bilde. Noen grupper av prostituerte oppgir at det har blitt vanskeligere å forhandle med kundene etter sexkjøpsloven ble innført, mens andre forteller at de blir nødt til å ta flere sjanser nå, fordi kundegrunnlaget har krympet.

Feministisk konflikt

Debatten mellom liberalfeminister og radikalfeminister er gammel. Den handler både om mål og midler. Liberalere har ofte

hatt som utgangspunkt at mange sosiale problemer ikke lar seg løse med statlig regulering, samt at den enkelte kvinnen må gjøre med sin kropp og seksualitet som hun vil. Radikalfeminister har på sin side analysert prostitusjon, stripping og porno innenfor rammen av patriarkatteorier, det vil si som et uttrykk for menns systematiske dominans over kvinner. Mange radikalfeminister tror ikke at det gir mening å snakke om frie valg og autonome individer innenfor et system som bygger på det de mener er strukturell og systematisk mannsdominans.

Fritt valg?

Det virker da heller ikke som om Janice Raymond tror det finnes genuint frie valg når det kommer til prostitusjon. Da vi spør hva hun synes om Grostads utspill, svarer hun retorisk: «Hvem skal representere de prostituerte? Når 'sexarbeidere' argumenterer for avkriminalisering av hallikvirksomhet og bordeller, snakker de ikke på vegne av det store flertallet kvinner i prostitusjon, men på vegne av sexindustrien som sådan.»

Riktignok avviser ikke Janice Raymond at valget om å bli prostituert kan *kjennes* som et fritt valg, men sier at det egentlig ikke er det. «Min erfaring er at prostitusjon ofte er kvinnes *siste* valg. Blant de mange prostituerte jeg har snakket med, har alle sagt at de ikke ønsker at deres døtre skal gjøre dette.»

«Vi må bort fra den forenklete forestillingen om *agency* og den rasjonelle aktørmodellen. I stedet må vi se på hele motivasjonen for å velge som vi gjør. *Filosofisk* sett kan vi naturligvis ikke benekte at kvinner er i stand til å velge innenfor kontekst som er kjennetegnet av maktesløshet.»

Hun mener også at vi må stille spørsmål ved hvor mye reell verdi, verdighet og

makt disse såkalte valgene har for kvinner. «*Politisk* sett er spørsmålet om statens sanksjoner av sexindustrien skal baseres på påstanden om at noen kvinner velger prostitusjonen fritt, all den tid de fleste kvinners valg bare er et uttrykk for alternativene de har tilgjengelig? Når man idealiserer kvinners påståtte valg om å være i prostitusjon ved legalisering, avkriminalisering eller regulering, pålegger man kvinner konformitet. Det som stadig forsvars som et valg er ikke en seier over undertrykkelsen. Det er et annet navn for den», avslutter hun. □



JANICE RAYMOND
FOTO: INGVILL AALBORG



AV: **GERD BRANTENBERG,**
FORFATTER
 FOTO: **ANNE C. ERIKSEN**

Egalias Døtre

anno 2013

Egalias døtre ble en internasjonal bestselger i 70- og 80-årene, og selger fortsatt i flere land. Ofte har jeg blitt spurt: «Hvorfor?» Vanskelig å svare på for forfatteren selv. F. eks. «Å jo sikkert fordi boken er en genistrek» eller lignende. Slikt overlater man gjerne til andre å si. Selv fikk jeg bare en idé. En uhyre enkel idé. Hva om vi levde i et patriarkat? Der menn passet ungene og kvinner var toppsjefer med høye lønninger? Der menn, dersom de tok arbeid, stort sett jobbet i lavtlønnsyrker? Der menn gjennomsnittlig tjente 80 prosent mindre

kvinnediskriminering er et globalt fenomen – med ulike utslag i alle kulturer. En latterliggjøring av patriarkatet vil derfor ha grobunn i mange land.

2. Fordi beskrivelsen av dette på mange måter absurde patriarkatet får leserne til å le av noe de absolutt ikke har lyst til å le av. Kvinnesaken er en dypt alvorlig sak. (Selv gjespet jeg da jeg hørte om den på gymnasen og reflekterte lite over at det var takket være kvinnekampen at jeg i det hele tatt gjorde noe slikt som å gå på et gymnas.) Boken bevirker at man setter latterdøren

bok i min studietid).

I anledning av 40-årsjubileet for 1968-opprøret i 2008 og videre 100-årsjubileet for kvinnestemmeretten i år (og forsåvidt 40-årsjubileet for eget forfatterskap) har jeg flere ganger fått et nytt spørsmål: «Hvordan hadde det vært i Egalia i dag?»

Her noen strøtanker om dette dypt alvorlige tema: I Egalia anno 2013 skulle landet ha fått en stor innvandring fra de fjerne palluriske fjellkjeder, der en guru hadde fått stor tilslutning. Denne gurun forbød menn å vise sine kroppsdeler i det offentlige rom. Bare øynene kunne ses. Menn i Palluria ble derfor tvunget til å gå med et slags telt om sin kropp. En såkalt pallurka. Takket være dårlige tider i Palluria – der malmforekomstene i fjellkjedene hadde tatt slutt – kom en stor strøm av palluriske kvinner til Egalia og søkte arbeid. Etter en tid kom deres ektemoner for å gjenforenes med sine kvinner – mange av dem iført pallurka.

Maskulinistene i Egalia gremmet seg. Hva i innerste Lucia er dette for slags plagg? ropte de. Menn som bare får vise sine øyne? Mens kvinner sprader rundt i ledig sommertøy? Radikale kretser stemplet nå maskulinistene som rasister og innvandringsfiender. Dette ble et stort debatt-tema i Egalia år 2013.

Et annet fenomen var at befolkningen hadde blitt gjennomsnittlig 20 kilo tyngre

« I Egalia anno 2013 skulle landet ha fått en stor innvandring fra de fjerne palluriske fjellkjeder, der en guru hadde fått stor tilslutning. Denne gurun forbød menn å vise sine kroppsdeler i det offentlige rom. Bare øynene kunne ses. »

enn kvinner? Der menn ble tvunget til å gå med penisholder – den såkalte PH – mens kvinner spradet omkring i gatene med bar overkropp? Der prevensjon utelukkende var menns ansvar? Der kvinner ålte seg innpå menn med sitt sexbehov? Der kvinner voldtok menn, aldri omvendt? Der selve definisjonsmakten for hva som er naturlig tilhørte kvinnene?

Akkurat det siste er faktisk det viktigste. Men tilbake til «Hvorfor?»

1. Fordi kvinneundertrykkelse og

opp for dette essensielt dype alvor.

En beskrivelse av fantasilandet Egalia er alltid forholdsvis småkjedelig. Intet er kjedeligere her i verden enn å forklare en vits. I 50-årene kom det ut en vitenskapelig avhandling om humor i amerikansk litteratur. Den var på ca. 500 sider, og er amerikansk litteraturs kjedeligste bok. Jeg har selv aldri lest denne boken. Men jeg dovner hver gang jeg tenker på den. (Kanskje har jeg oppdiktet dens eksistens. Men jeg mener jeg hørte rykter om en slik

i løpet av de siste 40 årene. Især ungdommer. Og moten for gutter foreskrev at de skulle gå med bikini. Moten for unge jenter var derimot saggebukser og turnsko. Samt en liten rose i håret som de ga til en unggutt dersom de likte hans svulmende kropp.

En oppsiktsvekkende ting var at det ultrakonservative partiet Demokratisk Folkevilje gikk inn for mannefrigjøring i Palluria, mens det radikale maskulinistpartiet Folkets Demokrati var tilhengere av at alle nødstilte i Palluria måtte få komme til det styrtrike Egalia. Den mannlige forkvinnen i DF (Demokratisk Folkevilje), Pær Skjensen, erklærte at den internasjonale mannedagen 3. august hadde gått ut på dato i Egalia, men at den trengtes i andre deler av verden. Pær Skjensen hevdet at i Egalia nå til dags og i nabolandet Pax – ofte omtalt som «söta syster» - var det for lengst likestilling mellom de to kjønn.

Egalias første mannlige statsminister, Sjur Skjensenberg, var ikke enig i dette. Han mente at mannekamp fortsatt var nødvendig både hos søta syster og i Egalia. Han dannet regjering med en rekke mannlige ministre. Flere menn hadde det aldri sittet i en regjering før. Her var hele 11 mannlige statsråder og 13 kvinnelige! Dette gikk over i Egalias historie som Sjurs manneregjering.

En annen pussighet var at da Egalia fikk sin første mannlige president Milo Molle Gulldal i Skvaldramentet (landets nasjonalforsamling), sluttet skvaldramentrepresentantene å innlede sine innlegg med: «Fru President». Det logiske her hadde jo vært å si: «Herr president». Men dette skurret i alles ører. Så i og med Milo Molle Gulldals inntreden i skvaldramentet, forandret man prosedyren, og sa bare: «President!»

Slik var det mange pussigheter opp gjennom årene.

Det har foregått mange endringer i

Egalia siden landet først ble beskrevet i år 1977 (vår tidsregning – etter deres år 714 etter Lucia). Egalia har vunnet frem både i mannefrigjøring og allkvinntdannelse. Siden den gang har landet dessuten fått et helt enormt bruttonasjonalprodukt takket være store forekomster av O2RJ5E (populært kalt Orje) – et uhyre sjeldent mineral som vil bli helt essensielt for utviklingen av verdens kommunikasjonssystem ved hjelp av en liten mikroprosessor som settes i øreflippen og gjør all samtale med andre mennesker overflødig. Dette vil bli nok en

verdenssuksess for Egalia. Nok en gang har Egalia flaks, i motsetning til nabolandet Pax.

Egalitanerne satser stort på orje-industrien nå, og får seg fete jobber og paraplyer og gylne parasoller og alt hva penger kan by på. Samtidig som menn i Egalia fortsatt tjener omkring 80 prosent av det kvinner gjør, og fortsatt gjør det meste av husarbeidet. Men én ting må sies. I dag ser man ofte unge kvinner gå omkring med en barnevogn i Egalsunds gater. Det skjedde aldri for 40 år siden. □





AV: IDA IRENE BERGSTRØM,
JOURNALIST OG
SAMFUNNSVITER.



Likestillingsmisjonærene

Norge som nasjon markedsfører seg som verdensmestere i likestilling. Da spiller det ingen rolle hvem det er som til enhver tid regjerer.

«Regjeringen vil rette særlig oppmerksomhet mot utsatte grupper, som kvinner, barn, religiøse minoriteter, funksjonshemmede og seksuelle minoriteter.» Setningen er fra avsnittet om utvikling i regjeringsplattformen til Høyre-Frp. Den kunne like gjerne vært rødgrønn. Eller fra handlingsprogrammet til SV. Eller Rødt.

Uenigheten er stor når pappaperm, kvotering og abort skal diskuteres i likestillingslandet Norge. Når likestillingen skal eksporteres derimot, oppstår den skjønneste enighet.

Politisk fellesgods

Halvard Leira er seniorforsker ved Norsk Utenrikspolitisk Institutt, NUPI, og har skrevet doktorgrad om norsk utenrikspolitisk historie. Feltet har vært preget av

tverrpolitisk enighet siden det ble etablert på 1890-tallet.

«Grunnlinjen er liberal og fremtidsoptimistisk. Man tror verden kan bli et bedre sted, og at Norge kan bidra til det. Venstresiden er litt mer opptatt av fred og høyresiden litt mer opptatt av menneskerettigheter, men begge er grunnleggende liberale.»

Leira forklarer tendensen med geografi og historie. Norge er en liten stat og det er fornuftig å være enige utad. I tillegg har ikke Norge tradisjon for utenrikspolitisk realpolitikk. Tilnærmingen til feltet på 1890-tallet handlet om fred og frihandel heller enn diplomater og krig. Det har verken funnets adel eller militær overklasse som har insistert på noe annet.

«Til tross for en og annen realpolitisk

innsigelse, så er hovedlinjen i norsk utenrikspolitikk klar. Dette er fellesgods, på tvers av det politiske spekteret», sier Leira.

Kanskje litt symbolpolitikk

Leira tror ikke vi vil være vitne til store omveltninger i utviklingspolitikken. Muligens en spissing.

«Høyre har antydnet at de ønsker en betydelig omlegging. Det kan hende vi får tydeligere fokusering på færre land, større prosjekter, og mer vekt på menneskerettigheter.»

Fredsarbeidet vil de ikke gi opp. «Høyre så sist de satt i regjering at det fulgte en del goder med å være del i fredsarbeid. Det gir status, og man blir invitert til bordet, det gir Norge noe å snakke om», sier Leira.

Og selvsagt skal kvinner reddes. «Det er muligens uenighet om hvordan det skal løses, men det er lett å være enige i at det er viktig å jobbe for kvinners rettigheter globalt.»

Ikke så selvfølgelig

Det har ikke alltid vært sånn at Norge har blitt sett på som et foregangsland på likestilling. Ja, vi var tidlig ute med stemmerett i 1913. Så ble det stille. Og så kom husmorepoken, og Arbeiderpartiet forsøkte som best de kunne å legge til rette for en-forsørgermodellen. Opprøret på 60- og 70-tallet kom av en grunn. Men selv om det kan virke sånn i dag, fikk ikke kvinne-

realitetsbeskrivelser av faktiske forhold. Likestilling handler dessuten ikke bare om idealer om like muligheter for kvinner og menn, men også om andre interesser som økonomi, innvandring og oppslutning om det nasjonale.

I møte med et stadig mer flerkulturelt samfunn utover 90-tallet manifesterte den nasjonale identiteten seg stadig kraftigere: kjønnslikestilling ble forstått som en særnorsk verdi. En verdi som Norge i dag måler andre opp mot og markedsfører seg med.

«Det følger av ideen om at de andre kvinnene er undertrykte, innvandrerkvinnene og kvinnene i utviklingslandene, at vi

ding, invadering og okkupering av andre land siden kolonitiden.

Men det vil være rart hvis Høyre-Frp regjeringen snakker varmt om kvotering i internasjonal sammenheng. For noe sammenheng mellom nasjonal og internasjonal politikk bør det være, eller?

I blogginnlegget «Politisk makeover et sted over Middelhavet» skriver tidligere NUPI-forsker Øyvind Eggen i februar 2012 at den rødgrønne regjeringen driver «høyrepolitikk» i utlandet. Eggen har analysert regjeringens Stortingsmelding om global helse og skriver at vektleggingen av private aktører i det globale helsearbeidet ikke ville blitt akseptert i rødgrønn nasjonal helsepolitikk. Til sammenligning mener han Bondevik-regjeringens helsebistand trakk i «sosialistisk retning».

«Det viser hvordan utviklingspolitikken er løsrevet fra det øvrige politiske landskapet og fra øvrig politisk debatt, der politikere ansvarliggjøres i forhold til hvordan politikken henger sammen med deres egen politiske ideologi», skriver Eggen.

« I løpet av 90-årene ble fortellingen om Norge som verdensmester i likestilling skapt, og norske myndigheter begynte å presentere seg som et eksempel til etterfølgelse innen likestilling », sier Larsen. Men ideen om likestilling er nettopp en idé, understreker hun. Det rimer ikke med realitetsbeskrivelser av faktiske forhold. »

bevegelsen gjennomslag for alt de ønsket.

«De var for eksempel kraftig mot likestillingsbegrepet og likestillingsloven», sier historiker Eirinn Larsen som er aktuell med boka Likestillingshistorien 1814 – 2013.

«Den likestillingspolitiske arven vi bygger på i dag er ikke et avtrykk av kvinnebevegelsens krav, men en modifisert og myndighetsdefinert form av disse. Kravene nedenfra møtte et system ovenfra som hørte på dem. Dette skiller norsk kultur og styringstradisjon fra mange andre land som også hadde sterke kvinnebevegelser, men som ikke har fått disse utslagene.»

I 1986 fikk Norge endelig igjen en plass blant likestillingsstjernene. Gros kvinneregjering ble en verdenssensasjon. Reformene fra 60- og 70-tallet ble institusjonalisert utover 80-tallet. På 90-tallet lå alt klart for å definere seg som bortimot likestilt.

Særnorsk verdi

«I løpet av 90-årene ble fortellingen om Norge som verdensmester i likestilling skapt, og norske myndigheter begynte å presentere seg som et eksempel til etterfølgelse innen likestilling», sier Larsen. Men ideen om likestilling er nettopp en idé, understreker hun. Det rimer ikke med

er bedre enn dem», sier Larsen.

«Den største trusselen mot kjønnslikestilling i Norge i dag er selvforståelsen av at vi allerede er likestilt.»

Moderasjon utad

Norge som likestillingsland fikk en ny kick da Høyre innførte loven om kvotering i ASA-styrene i 2003. Loven er en verdenssensasjon. Fjernes den av dagens Høyre-Frp regjering vil det legges merke til i utlandet, mener Larsen.

At Frp er mot ekteskap og adopsjon for homofile tror hun ikke er et standpunkt som vil tillates å påvirke regjeringens politikk. Hun tror heller ikke Krf i posisjon ville gjort et nummer av at de er abortmotstandere. «Den stillingen vi har fått internasjonalt forplikter. Vi er dessuten bundet av internasjonale avtaler og tidligere uttalelser», sier Larsen.

Løsrevet utviklingspolitikk

Det er kanskje ikke så rart at norske stortingspartier er enige i at jenter bør ha lik tilgang til utdanning som gutter. Den hissig likestillingsdebatten i Norge handler oftest om familierpolitikk, ikke hvorvidt jenter skal gå på skole eller ei. Å redde andre lands kvinner har dessuten vært et viktig påskudd for vestlige lands innblan-

Full fart fremad

I siste nummer av iCARE blir stortingspartiene spurt hva de vil gjøre for å støtte kampen for kvinners rettigheter globalt. Siv Jensen svarer at bistandsmidler skal følges med krav, for eksempel om like muligheter for kvinner og menn. Det duger ikke med bare «dialog», særlig når man gir bistand til land med primitivt syn på kvinner.

Audun Lysbakken svarer at Norge må være et foregangsland, og at god fordelingspolitikk er viktig. Han er den eneste av partilederne som blant mange konkrete tiltak trekker frem at «kvinner skal kunne bestemme over sin egen kropp og hvor mange barn de skal ha».

Der SV har et eget kapittel i sitt arbeidsprogram med tittelen *Likestilling, feminisme og frihet*, skriver Frp i et kort avsnitt om likestilling at forholdet mellom kjønnene bør tilpasse seg naturlig uten innblanding fra offentlige organer.

Det gjenstår å se om de ulike ideologiske grunnlagene vil ha noe å si for det internasjonale engasjementet for kvinners rettigheter de neste fire årene. En ting kan vi slå fast; likestillingsmisjoneringen fortsetter. □



BY: MARCELA KUNOVA,
FREELANCE JOURNALIST (UK)

True Colours of feminism

Women of colour are raising their voices against a colourblind brand of feminism. It's time for us to take a seat and listen.

When the black writer Mikki Kendall first tweeted #SolidarityIsForWhiteWomen, she had little idea of the earthquake she would unleash. The hash tag caused frenzy all over the Internet and empowered thousands of women of all origins to shout their exasperation against a colour-blind brand of feminism.

A frank debate on why race, class, and religion must be embedded in the gender equality discourse was long overdue. But even some of the most enlightened Western feminists were gobsmacked by the diversity of women's struggles revealed by the Twitter thread.

Progress vs. equality

In the past 100 years, feminist movements have changed the Western society beyond recognition. But not all women have equally benefited from the progress. In most white majority countries, women of colour still live in the dangerous intersection of sexism, racism, and class oppression.

In the United States, for instance, Native American women are twice as likely to be victims of a violent crime as women or men of any other ethnic group¹. Black and indigenous women in Latin America are not better off – often stigmatized by the authorities when suffering domestic violence, they are also far more affected by extreme poverty than white Latin women or men.

The everyday struggle of most women of colour seems miles away from the mainstream, big name feminists' debates. According to Mikki Kendall, American women of colour focus on more basic things, such as having access to food and education, or being safe from sexual assault, racism, police brutality, and domestic violence. "We are not that concerned whether you change your last name to your husband's name," she said. "We are not there."

Class and race in Latin America

Although gender-based violence affects women of all skin colours and social status, there is a staggering difference between white survivors on the one side and black or indigenous survivors on the other. This gap is partly caused by the fact that progressive feminist ideas were originally promoted by white or Mestizo² women. Following the example of their Western colleagues, they have turned a blind eye to racism and class oppression.

Even today, the situation of indigenous and black women is extremely delicate. Susana Chiarotti, a feminist lawyer from Rosario, Argentina, explains that many won't report cases of domestic or sexual violence to the authorities because they don't want to add to the stigma of their community. "Black and indigenous men are often portrayed as rude, violent, and savage," said Susana. "Also, we need to understand that these women don't have the confidence of white women."

Regardless of their ethnic origin, Latin American women are far more affected by poverty than men. In some regions, the gender salary gap comes close to 45 per cent, and countries such as Guatemala and El Salvador are at the tail-end of the World Economic Forum's Global Gender Gap Report³.

Finally, church-imposed restrictions on women's sexual reproductive rights only exacerbate gender inequality. Only seven countries in the world ban abortion in any circumstances. Six are in Latin America⁴.

« Listen to women of colour. Let them tell you what they need and then give them what they ask for. Don't decide that we don't know or that we are incapable. We don't need a voice speaking over us. We need a platform that supports us. »

Egypt: revolution interrupted

Egyptian religious institutions also hold back the progress of women's rights, but Hania Moheeb, an Egyptian journalist and survivor of a sexual assault on Tahrir Square sees gender equality as a crucial condition for the progress of the whole Egyptian society.

Egyptian women face an increasing pressure to cover their hair, bodies, and sometimes their entire face. Cases of street harassment and domestic violence remain unpunished, or are even encouraged to keep women away from public life.

Hania says that the situation of women has substantially worsened since the beginning of the revolution. "The major struggle of Egyptian women now – and I know that in the West this is totally unbelievable – is to have a dignity. I need to walk in the streets of my country with dignity. I don't need to cover my face to be a respectable person. If I go out with a smile on my face, I don't want to be called a prostitute."

However, empowering women to speak up and to stand up for their rights in their everyday lives is much harder than one would imagine. Hania recounts a banal incident she witnessed at a Cairo underground station. A poor rural woman was given incorrect change and when she asked the ticket man for the rest of the money, he turned out to be extremely rude. Hania then stepped into the argument, but the woman just told her: oh no, don't fight for me, I would rather go away. "I felt terrible. I felt very bad that a woman who has been insulted that much refuses to fight for her rights. I don't want to see such situations anymore. I want to see women being treated like human beings."

The way that Egyptian women are treated in public space is largely a result of the way they are treated by their families. "Women are beaten up and insulted in front of their children," says Hania, "and children have no respect for their mothers, or for women in general."

If Egyptian women are putting up with violence, insults, and humiliations, it's because of the lack of support by the authorities. Preserving their reputation of 'decent women' may be a question of survival – even if they are courageous enough to fight for their rights, they will suffer a

violent backlash from their relatives. "In my neighbourhood, a woman moved in alone in a house," recounts Hania. "The house was robbed three times within a couple of months by the very members of her family. Our society has no respect for a single woman."

Time to hush and listen

After decades of denial, an increasing number of white feminists have started to support women of colour's struggle for recognition. But the balance between being an ally and the temptation to patronise the movement is delicate.

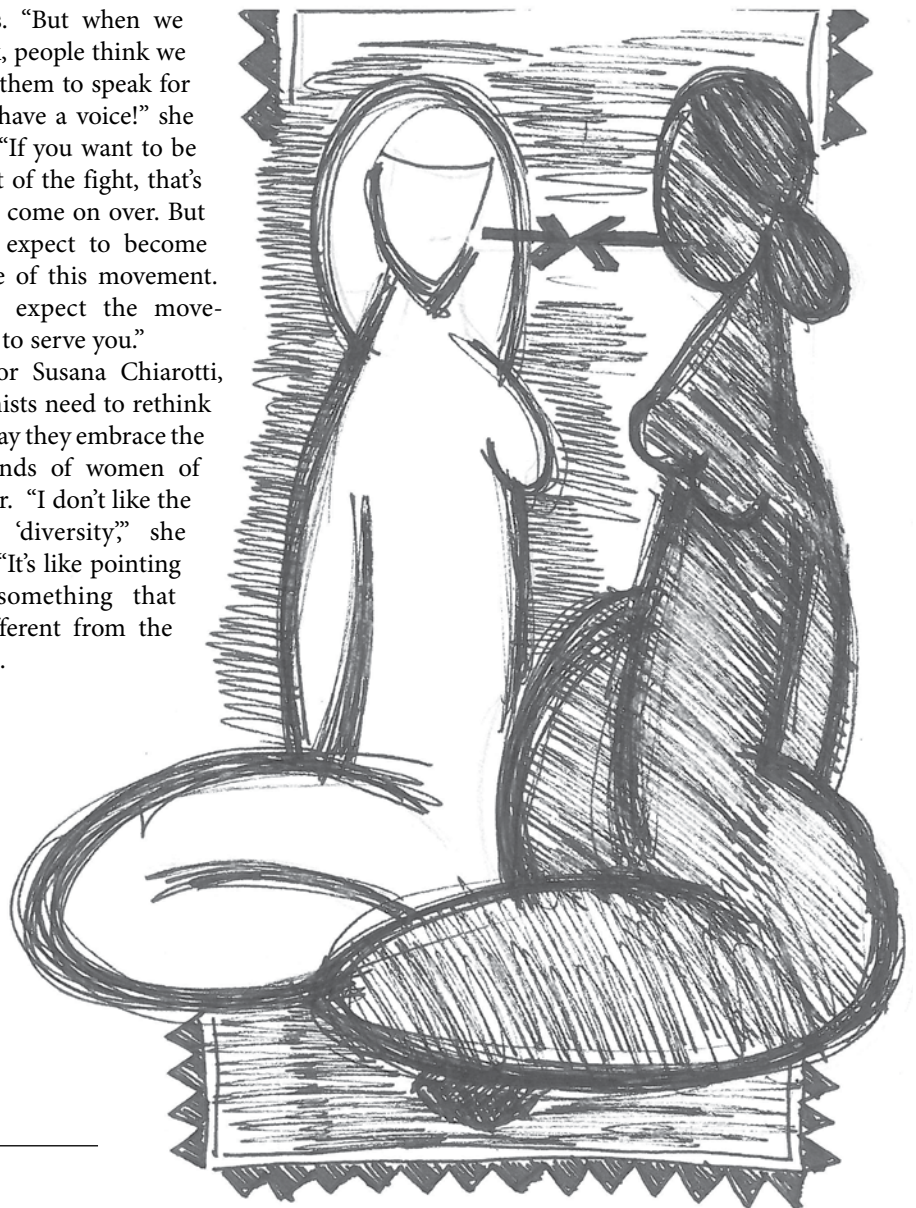
Mikki Kendall thinks that the voices of black women cannot be ignored anymore. Thousands of bloggers, grassroots activists, and academics tackle the issues of racism that holds back the progress of women's rights. "But when we speak, people think we need them to speak for us. I have a voice!" she says. "If you want to be a part of the fight, that's great, come on over. But don't expect to become a face of this movement. Don't expect the movement to serve you."

For Susana Chiarotti, feminists need to rethink the way they embrace the demands of women of colour. "I don't like the word 'diversity,'" she said. "It's like pointing out something that is different from the norm."

I prefer 'plurality' which means an equal acceptance of everybody, including women of different origins, or rural women.

"Feminists should be democratic and open to criticism from the outside and the inside", she continues. "Including women of different origins will make our movement stronger."

So how can white, Western feminists become efficient allies? Mikki Kendall stressed the importance of letting women of colour stand up for themselves. "Listen to women of colour. Let them tell you what they need and then give them what they ask for. Don't decide that we don't know or that we are incapable. We don't need a voice speaking over us. We need a platform that supports us." □



ILL. HUMERA

¹ Rennison 2001, <http://www.incite-national.org/index.php?s=91>

² Mestizo refers to people of mixed White and Indigenous origin.

³ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GenderGap_Report_2011.pdf

⁴ El Salvador, the Dominican Republic, Nicaragua, Chile, Honduras, Haiti, Suriname



AV: GLORIA A. MAIRA
FEMINIST, STATSVITER,
MEDLEM I FEMINISTISK
NETTVERK



FOTO: KENA LORENZINI

Perspektiv:

Latinamerikansk feminisme

Sosiale utfordringer i dagens Latin-Amerika krever at feministbevegelsen igjen finner sammen i kampen for et radikalt demokrati.

Feministbevegelsene i Latin-Amerika har bidratt til demokratiers framgang, og har utvidet synet på både menneske- og borgerrettigheter, og på likhet og sosial rettferdighet.

Dagens utfordringer for den feministiske bevegelsen på kontinentet er de samme som for andre sosiale bevegelser: Å skape grunnleggende endringer i politiske og økonomiske systemer for å overvinne ekskludering og ulikhet. Betydelige kulturelle endringer må til for å oppnå reell frihet og selvstendighet når det gjelder valg av livsprosjekt.

FEMINISME OG SOSIALISME

Feminismens historie i Latin-Amerika er uløselig knyttet til kampen mot utnyttelse og ekskludering på kontinentet. Den går tilbake til slutten av det 19. århundre og begynnelsen av det 20., da kvinner organiserte seg parallelt med den gryende arbeiderbevegelsen og dens krav om faglige rettigheter. Det er her vi finner kimen til det som kalles den folkelige feminismen, dypt klasserelatert og kritisk til kirken. Fra disse årene stammer også kravene om stemmerett, frivillig graviditet og anerkjennelse av sivile rettigheter, altså krav om ikke å

være underlagt farens eller ektemannens formynderskap.

Etter seirene i frigjøringskampen på begynnelsen av 1900-tallet, slo kvinnene seg sammen med de sosiale og politiske bevegelsene i kampen mot klasseundertrykkelsen som preget Latin-Amerika på 60- og 70-tallet. Tanken var trolig at hvis man først fikk innført sosialismen, kunne andre former for undertrykkelse basert på kjønn, rase og etnisitet overvinnes.

AVSTAND FRA VENSTRESIDEN

Den latinamerikanske feminismens andre bølge på 70- og 80-tallet utviklet seg sammen med kampen mot diktaturene i Chile, Argentina og Uruguay og de interne væpnede konfliktene i Mellom-Amerika. Det var et tiår med dyp økonomisk krise, og kvinnene aktiviserte lokale og sosiale organisasjoner som kjempet mot sult og undertrykkelse. De satte kjønnsdebatten på dagsordenen både i partiorganisasjoner og revolusjonære bevegelser.

Mot slutten av 80-tallet og begynnelsen av 90-tallet, blir viktige kvinneorganisasjoner opprettet i mange land, for eksempel La Morada i Chile, Flora Tristán i Peru og La casa de la Mujer i Colombia. I tillegg oppstår de første sentrene for kvinnestudier innenfor academia. I denne perioden distanserer feministtenkingen seg fra venstresiden. Slogordet «Demokrati i

nasjonal bistand bidrar til nettverksarbeidet og til jevnere kontakt og samarbeid mellom feministene både innad i regionen og globalt.

GJENNOMSLAG OG INTERNE SPENNINGER

Kvinnebevegelsen har fått bred anerkjennelse for sin rolle i gjenoppbyggingen av samfunnsstrukturene i landene som har gjennomgått borgerkrig. Faktisk dreier mye av den demokratiske utviklingen i regionen seg om kvinnes politiske agenda, med innføring av lovgivning og gjennomføring av offentlige tiltak som anerkjenner og fremmer kvinners rettigheter. En betydelig del av feminismens påvirkningsarbeid er rettet mot statsapparatet og utvikling av strategier som kan utvide kvinners samfunnsdeltakelse.

Det økende gjennomslaget fører imidlertid til interne spenninger blant latin-

med stater som ikke regjerer på en demokratisk måte. Den autonome feminismen kritiseres for å være isolert og at den ikke tar innover seg at andre samfunnsaktører ikke vil ta ansvar for kvinnesaken.

DAGENS PARADOKS

I dag stilles den latinamerikanske feminismen overfor følgende paradoks: Statene har inkludert mange av feministbevegelsens krav, men de har ikke blitt gjennomført på en måte som svekker de patriarkalske strukturene i samfunnet. Et klart eksempel på dette er vold mot kvinner. Kvinnerettene vold forstås av staten som «familievold». En slik forståelse skjuler den særegne mannssjåvinistiske aggresjonen mot kvinner som foregår i alle sosiale miljøer, og ikke bare i familie- eller parforhold.

Dette paradokset har ført til en kritisk gjennomgang av feministenes strategier og handlemåter. Målet er å oppnå et radikalt demokrati, og det må dype strukturelle endringer til innenfor kultur, politikk og økonomi for å få slutt på undertrykking, ekskludering og diskriminering av kvinner og andre grupper i samfunnet.

Latin-Amerika opplever i dag en ny bølge av sosial mobilisering. I de aller fleste landene krever sivilsamfunnet mer demokrati, mindre marked og mer deltakelse i beslutninger av betydning for folk flest. Etter år med nyliberal økonomi og konservativ politikk, nøytraliserte sosiale bevegelser og frihetsbegrensninger som har skapt samfunn med store ulikheter og med dype representasjonskriser i de politiske systemene, kreves det endringer.

Feministbevegelsen er en del av denne endringskraften, men utfordringen er, i følge den venezuelanske professoren Magdalena Valdivieso, å finne tilbake til de radikale idéene. Feministbevegelsen må igjen se på seg selv som en mangfoldig bevegelse som fortsetter å diskutere interne forskjeller, men som samtidig søker alliansepartnere i andre sosiale bevegelser som deler feminismens utopi om et likestilt, inkluderende, solidarisk og frigjort samfunn. ■

« I dag stilles den latinamerikanske feminismen overfor følgende paradoks: Statene har inkludert mange av feministbevegelsens krav, men de har ikke blitt gjennomført på en måte som svekker de patriarkalske strukturene i samfunnet. »

landet og hjemmet», formulert av chilenske feministene, får gjennomslag over hele regionen som en reaksjon på en venstreside som vendte det døve øret til ethvert kjønnskrav. Merkesaken i disse årene er synliggjøring av vold mot kvinner, og senere også kjønnsmotivert kriminalitet som kvinnedrap. Man begynner å stille spørsmål ved skillet som er skapt mellom det offentlige og det private liv, og ved de ubalanserte maktforholdene som eksisterer mellom menn og kvinner på alle samfunnsarenaer.

Feminismen styrkes gjennom regionale treff for latinamerikanske feministene og ved felles deltakelse og innspill i verdensomspennende initiativer, som for eksempel toppmøtene arrangert av FN. Det opprettes temabaserte nettverk som kartlegger og dokumenterer kvinners situasjon, og som utvikler felles strategier og lobbyvirksomhet overfor stater og internasjonale menneskerettighetsorganer blant annet på vold mot kvinner og seksuelle og reproduktive rettigheter. Midler fra inter-

amerikanske feministene. Det dreier seg om konflikten mellom den såkalte institusjonelle feminismen og den autonome feminismen. Den anerkjente peruanske sosiologen og feministen Gina Vargas, beskriver førstnevnte som en feminisme som la større vekt på offentlig politikk, og som gikk inn for å forhandle med stater og regjeringer. Lobbyvirksomheten ga gode resultater og førte til at en del av feministbevegelsen dreide fokuset vekk fra arbeidet med sivilsamfunnet og mer på behovet for å utvikle effektive strategier overfor offentlige institusjoner.

Den autonome feminismen, spredt i grupper og kollektiver, forsøkte å holde avstand til både staten, de politiske partiene og enhver arena for utøvelse av formell makt. Gina Vargas definerer den som forsvaren av de opprinnelige idéene og som pådriver for en sterk identitetspolitikk.

Den institusjonelle feminismen kritiseres først og fremst for å ha forlatt prosessene som søkte å styrke kvinners samfunnsdeltakelse, til fordel for samarbeid

Oversatt av EasyTranslate

Feminist voices in the Colombian peace process

BY: **ADRIANA MARÍA BENJUMEA,**
DIRECTOR, CORPORACIÓN
HUMANAS – COLOMBIA
EDITED BY: **ANTON POPIC, FOKUS**

The history of peacebuilding could be told through the voices, the cries and the actions undertaken by women's social movements. Peace negotiators, however, have historically not perceived women's contributions as strategic to putting an end to conflict. Today, they continue ignoring them.

A feminist vision of a true democracy

Men have traditionally been the protagonists of political and public life as well as land owners, industrialists and bankers. Women, generally, have been located in private and domestic spheres. In the exercise of politics, men have not only relegated women to second class citizens, but have also excluded indigenous people, Afro-Colombian communities and other social groups that do not fit into the norms determined by men.

A feminist commitment to peace calls gender-balanced participation. One of the most significant obstacles to achieving this is the limited nature of the concept of participation. In democracies, participation is often limited to its strictly formal condition. This condition, which is applied to

political as well as social processes, constitutes a serious impediment for effectively and collectively solving the problems of society, especially oppression and subordination of women.

Women's participation and representation in the political, economical and social life is affected by structural exploitation. Marginalization puts women into positions of vulnerability, of economic as well as social disadvantages; we are deprived of power and discriminated in social and political representations. Women are, for example, expected to do care-taking and reproduction without remuneration or social appraisal. We live in a world that valued what men do and applies no value on women's actions.

For all these reasons, Colombian femi-

nists propose a radicalized democracy, which implies transformations in the capitalist model, in the patriarchal system, racist practices, and in the hegemonic model of heterosexuality. To accomplish this, it is necessary to transform the organs of political and economic power of the state. In this line of thoughts, we must demand gender-balanced democracy in all spheres of society.

Transforming the militaristic logic and aesthetic

The contexts of armed conflict are enveloped in a military logic and aesthetic. This logic needs to be questioned, restructured and eradicated from peace processes. What are our demands in this regard?

An army designed for war cannot



Adriana María Benjumea

remain unchanged in times of peace. This implies not only the reduction of the armed forces, but also a dedicated focus on human rights. Public servants must act with adequate diligence in order to prevent, punish and eradicate violence and discrimination against women that has been aggravated by the armed conflict. Security policies must be revised, and actions to eradicate the factors which put women in situations of greater vulnerability must be designed and implemented.

The recent peace process in Colombia between the national Government and the FARC guerrilla, currently negotiated in Havana, Cuba, gives hope to many Colombians, but it also evidences the perverse effects of more than fifty years of conflict, paramilitarism, terrorism and drug politics.

We, the Colombian women, have suf-

fered the effects of these on our bodies—the bodies many have tried to turn into purely sexual objects. Women are encouraged to style themselves in a way that pleases the desires of drug bosses; they submit themselves to plastic surgeries in order to ascend the social ladder and be “loved.” This image has contaminated our culture and is spread through music, soap operas, literature and movies. The Colombian soap opera “Sin tetas no hay paraíso” (“Without tits, no paradise”), widely broadcast in several countries, is a

vivid example of this image. Women in this soap opera are portrayed as helpless, unable to make decisions, and dependent on men. The feminine aesthetic imposed by our culture fosters the colonization of the women’s bodies; it constitutes a stereotyped femininity designed to prop up the patriarchy and capitalism.

Justice as a prerequisite for peace

Violence against women in a domestic environment is one of the behaviors many states hesitated to criminalize. It was



« Colombian feminists propose a radicalized democracy, which implies transformations in the capitalist model, in the patriarchal system, racist practices, and in the hegemonic model of heterosexuality. »





first in 1993, in the Vienna Declaration, that domestic violence against women was deemed a human rights violation. This was a major advance. Later, the Rome Statute of the International Criminal Court (ICC) defined sexual violence committed during an armed conflict as an international crime, a war crime, and as a crime against humanity.

Instead of being a point of departure in the Colombian peace negotiations, these ideas continue to be asserted only by feminists. Some acts of sexual violence, due to the cruelty with which they were committed, will probably be prosecuted by the institutions of justice in Colombia with the same eagerness as massacre or torture, but others are at risk of not even being recognized as abuses.

Impunity has its price, and in the case of sexual violence, the price is very high. Countries where sexual violence was used as a weapon of war and where it was not subsequently prosecuted stand as a warning with their extremely high rates of post-war sexual violence. In the Democratic Republic of Congo, for example, impunity has led many civilians to follow the example of armed men who have raped, abused and tortured thousands of women without receiving any punishment.

Our fight and our plea

Today, with the ongoing process of dialogue between the Colombian government and the insurgency, the Colombian women are committed to building peace. We require that the negotiating parties maintain their political willpower and not abandon the negotiating table. Diverse proposals have been put forward by various sectors of our society. Norway and other countries supporting the peace process must back up the voices of those who are not heard in Havana. This is our plea.

The challenges are many and there is a lot to do. But once more, we, the Colombian women, are committed to peace. We do it as political subjects, shapers of history and peacebuilders, using our own voices, bodies and faces that reflect our diversity. □

3 på gata

FOTO OG INTERVJU:

CAROLINA MAIRA JOHANSEN.

OVERSETTELSE: INGVILL AALBORG.

TEKST: ODA GILLEBERG



MARY SOL AVENDAÑO



LIGIA PEÑUELA



PAOLA LEOTTAU MERCADO

Mary Sol Avendaño (42) Bogotá, Colombia

Hovedkoordinator ved i Centro de Promoción y Cultura (FOKUS-partner).

Er du feminist? Jeg ble ikke født som feminist, men jeg ble feminist da jeg begynte å involvere meg i kvinners liv, hørte om overgrep de var blitt utsatt for og bevitnet deres manglende politiske deltakelse.

Hva er feminisme for deg? Feminisme handler om å forandre verden, om å skape nye alternativer og muligheter for kvinner og menn. Dessuten er feminismen til for folket, ikke bare akademikere. Feminisme er en måte å leve på.

Er fred forskjellig for menn og kvinner? Ja. For mennene handler freden om å legge ned våpnene og komme frem til politiske avtaler. For oss kvinner har fred flere betydninger. Kvinner sier at fred er muligheten til å ha et sted å bo, og til å gå ut på gata uten å være redd. Fred handler ikke bare om å legge fra seg våpnene, men også om å skape sosial rettferdighet.

Ligia Peñuela (47) Bogotá, Colombia

Medlem av Nasjonalt nettverk av kvinnelige eks-forkjempere.

Hva er feminisme for deg? For meg er feminisme det vi er i stand til å gjøre i praksis for kvinners rettigheter. Det spiller ingen rolle om det gjelder saker som miljø, ungdom, kultur, utdanning, eller organisasjoner, så lenge det handler om å forsvare kvinners rettigheter.

Hvorfor er fred viktig for kvinnene? Kvinner har i stor grad vært ofre i konfliktene, men det betyr ikke at vi bare er ofre for krig. Også vi har politiske forslag hva gjelder landet vårt – økonomi, landbruk, politikk, kultur. Dette er utfordringen for fredsprosessen: Kvinnene må bli regnet med, ikke bare som ofre, men som aktive aktører i byggingen av fred.

Paola Leottau Mercado (32) Cartagena, Colombia

Jobber i LIMPAL Colombia (Internasjonal kvinnelige for fred og frihet).

Hvordan ser et feministisk samfunn ut for deg? Et fredfullt samfunn med likestilling og deltakelse, der kvinner anerkjennes og er mindre sårbare.

Hvorfor er fred viktig for kvinnene? Fred handler om sikkerhet og trygghet, ikke bare i privatsfæren, men også i det offentlige liv. Fred kan gi kvinner plass og ro til å utvikle seg til det fulle, uten redsel.

Er fred viktigere for kvinner enn for menn? Ja, det tror jeg. For kvinner handler fred om mer enn fravær av krig. Det handler om trygghet, og om å ha det bra med seg selv, sin familie og alle rundt seg. Fred er altomfattende for kvinner, mens jeg tror at for menn er freden mer begrenset. □

**Adriana María Benjumea
will participate at the**

**International Conference: Women, Power and Politics
Oslo, November 14-15**

Centenary of Women's Right to Vote in Norway



BY: **DIPIKA NATH,**
ONE IN NINE CAMPAIGN

Some thoughts on feminism in South Africa

There are feminists in all social justice movements in South Africa even though “feminism” is a term not commonly found in popular and media discourse. Some feminists point out that this is, at least partly, the result of “gender mainstreaming” of policy reforms that have promised gender and racial “equality” since the formal end of Apartheid in 1994 without benefitting the vast majority of the country’s black population.

On paper, women have equal rights in most areas of their lives; in reality, black women and other female-born people have little access to land, livelihood, bodily integrity, and economic and sexual independence.

Further, in “post-Apartheid” South Africa, the existence of formal equality can delegitimise and stigmatise the language of feminism, casting it as unpatriotic and anti-black.

In real terms, the language of “women’s empowerment,” in keeping with the neoliberal capitalist turn, has come to mean little more than individual advancement for a few black women.

At the same time, there is a disturbing trend of racist ideologies making themselves visible within so-called feminist, including LGBT rights, spaces. We were recently contacted by a South African journalist, Michel Muller, who commented in a question to us that homophobia is “culturally entrenched” in black communities. She also stated that race, class, and other tools of oppression have nothing to do with LGBT rights. In August, a then-lecturer at Pretoria University,

Louise Mabile, wrote in a blog on feminism, “...the rape of babies is a cultural phenomenon among black ethnic groups.”

In addition to characterising violence as a result of blackness, Muller and Mabile also state that LGBT rights activists and feminists should look to Europe and “the West” for enlightened and progressive change on issues of gender based violence and homophobia.

For those who benefit from racism, capitalism, and other forms of historical and ongoing oppression, it is easy to call gender-based violence in South Africa a black phenomenon; it is much harder to examine the systemic violence and violations that are at the root of their own privileges.

We have to insist on always talking about class, gender, race, sexual orientation, nationality, geographical location, disability, marital status, age, livelihood choices – all at the same time, because they all, together, determine the privileges and violations in our lives. Therefore, for example, violence against black lesbians is not an effect of black men’s “natural” homophobia but of structural racism, misogyny, and poverty, all of which foment various forms of prejudice, including homophobia.

If we are truly working towards a broad vision of social justice, we have no choice but to reject the individualism of capitalist and neoliberal conceptions of “women’s rights” and identity politics, and to found feminist collectives that acknowledge that all forms of oppression and prejudice emerge from the same roots. □



AV: **THERA MJAALAND AND AGNETE STRØM,**
INTERNATIONAL TEAM AT THE WOMEN'S
FRONT IN NORWAY

Norway: Time to unite

A truly feminist goal of transforming gendered power relations requires more than a liberal strategy of giving women access to areas where this has been denied them, no matter how important the latter is. For the Women’s Front of Norway, established in 1972, an important aspect of our feminist vision has always been solidarity with all women who experience oppression and injustice in the world as a result of their gender.

The International World Conferences on Women, created an arena for dialogue where conflicts and contestations on women’s issues could be, and indeed were, voiced. Because of our location in the affluent part of the world with a baggage of colonialism and exploitation, we, as Western feminists, have been accused of cultural imperialism. This has not stopped us from insisting on a dialogue with other women whose struggles are different from ours. It has not stopped us from trying to understand their particular situations or from supporting them in their efforts to get organised and mobilise on issues that matter to them.

A feminist vision also urges us to pressure our own governments to remedy gendered injustices that result from the neoliberal and capitalist path of globalization. When women, who desperately try to better their lives fall prey to prostitution, we have demanded that our government criminalise those of our men who purchase sex, regardless of whether the woman have been trafficked or not.

Strong voices are likewise needed now when many of the advances on women’s sexual and reproductive health and rights, especially the right to safe abortion, are threatened by an alliance of conservative and fundamentalist Christians and Islamists.

Rather than emphasising the differences that continue to exist amongst us, it is again time for feminists all over the world to unite in defence of the advances in rights that have been made in the name of all women – and to achieve more. □



AV: **ELIDA HØEG,**
JOURNALIST I
DOKUMENTAR-
MAGASINET PLOT

Kvinner i krig

– foran og bak kamera

Det blir flere kvinnelige krigskorrespondenter i felten. Kan de male om størkede mediebilder av kvinner i konflikt?

«Jeg ble nesten feminist av å dekke krigen i Syria.» Den italienske frilansjournalisten Francesca Borri sitter med en kopp te i hendene på en kafé i Oslo. Ved siden av henne på bordet ligger en svart militærhjelme. Om 24 timer skal hun fly til Antakya i Tyrkia, en liten landsby på grensa til Syria der journalister fra hele verden samles. Hun kjenner ingen som er der lenger, de sier det er for farlig, men Borri skal dra. Fra Antakya vill hun krysse grensa og dra inn i Syria, for første gang alene. «De sier jo at jeg ikke bør dra, at jeg ikke har noe der å gjøre, særlig fordi jeg er kvinne. Som om menn ikke risikerer livet når de drar inn i Syria!»

Francesca Borri er en av få internasjonale journalister som har dekket konflikten i Syria. Hun er en av de enda færre kvinnelige. Borri har rapportert fra

innsiden av landegrensene siden opprøret begynte, og skapte debatt verden over da hun publiserte sin kronikk *Womans work – the twisted reality of an italian freelancer* i *Colombia Journalism Review* i sommer. Innlegget handlet om hennes hverdag som kvinnelig krigskorrespondent.

«Så mange ord, og ingen døde?»

Borri har blitt stengt ute i bomberegnet under et angrep i Aleppo, opprørsgruppen hun fulgte ville ikke slippe henne inn siden hun ikke hadde dekket til håret under hjelmen. Borri sier likevel det er hennes mannlige, europeiske kolleger som har gjort henne til feminist.

Hun satte en støkk i internasjonale lesere med historier om skudd i kneet, tyfoidfeber og ynkelige arbeidsvilkår, men følte ikke selv at hun kom gjennom med

hovedbudskapet sitt: Historiene fra Syria som ikke når ut. Ifølge Borri dreier det seg nesten alltid om kvinners historier. «Jeg skrev reportasjer om en fredelig demonstrasjon i Aleppo mot både Assads regime og opprørsgruppene, der mange kvinner deltok. Da jeg sendte dem til redaktøren min svarte han bare: Så mange ord, og ingen døde?»

Historier som selger

Som journalist befinner Borri seg i et evig dilemma. Saker hun vil skrive, om sivilbefolkningen uten våpen, som oftest kvinner, er vanskelige å selge. Rapporter fra bombeangrep og skuddvekslinger i gatene må finansiere dem, men det er ikke alltid det går rundt.

I følge Borri når kvinners historier først igjennom som offerfortellinger. «Vi kunne sitte på kafeen der alle journalistene samlet seg i Antakya, og inn kom fiksere og la fram historier de visste solgte (fiksere: lokalkjente og språkkyndige, som jobber for utenlandske journalister i felt journ.anm). De spurte: 'Vil du intervju

« Borri har blitt stengt ute i bomberegnet under et angrep i Aleppo, opprørsgruppen hun fulgte ville ikke slippe henne inn siden hun ikke hadde dekket til håret under hjelmen. »

en barnebrud? En mor som har mistet tre sønner i opprøret? En voldtatt flyktning?» Slik blir bilder av kvinner i krig reproducert, ifølge Borri.

Glemte fortellinger

Forfatter, journalist og medieforsker ved Universitet i Bergen, Elisabeth Eide, har lang fartstid fra bakken i Afghanistan. Hun har forsket på hvordan norsk utenriksjournalistikk fremstiller mennesker i konfliktområder. Eide forteller at kvinner ofte blir fremstilt som ofre og assosiert med svake grupper, mens det motsatte ofte er tilfelle. «Mens mennene er ute og kriger, har kvinnene byrden med å holde familien sammen og forsørge store ungeflokker. Det er en hard oppgave i land med stor knapphet på ressurser, men denne styrken blir ofte underkommunisert, sammen med styrken til kvinneaktivister.»

Eide sier krigsjournalistikken primært ofte dreier seg om å dekke selve krigshandlingene, og i mindre grad overlevelsen. «Reporternes utgangspunkt kan være helikopteret eller militærleiren, og da forsvinner dagliglivet. Det blir et veldig mannlige perspektiv, der folks gleder og sorger blir borte. Det som er farlig med det, er at en mister beskrivelsen av hva som står på spill i krigen: Vanlige folks overlevelse.»

Øyet som ser

Det handler om hvor journalisten posisjonerer seg og hvem han eller hun snakker med, sier Eide. «Jeg har for eksempel aldri sittet inne i en stridsvogn i Afghanistan. Som kvinnelig journalist har en også større mulighet til å komme i kontakt med kvinnelige kilder, og intervjuer alt fra presidentkandidater og aktivister til potetbønder og kvinner på krisesentre. Det handler om ståsted og hva du er opptatt av som journalist.»

Er kvinnelige krigskorrespondenter mer bevisste på å få fram andre historier enn selve krigshandlingene? «Det kommer an på journalisten, men det kan nevnes tilfeller der kvinner har vært mer opptatt av sivilbefolkningen i sin dekning av konflikter. Et eksempel på det er en av Norges første krigskorrespondenter, Lise Lindbæks dekning av borgerkrigen i Spania, til forskjell fra Nordahl Griegs rapportering, som var mer orientert rundt frontlinjen.»

Eide sier det er spesielt viktig å få



FRANCESCA BORRI
FOTO: ALLESIO ROMENZI

frem sivilbefolkningen, og da gjerne kvinnenes historier, fordi de nå er krigens offer mer enn før. Hun peker på at det i første verdenskrig døde rundt 90 prosent i uniform, det var en krig med definerte områder for hvor konflikten foregikk. Nå er omtrent halvparten som dør i konflikter sivile. «Derfor er sivilbefolkningens historier viktige å få fram», sier Eide.

«Krever mer tid»

Kvinnens historier blir ofte borte i konflikt-situasjoner. Journalist i NRK og tidligere midtøstenkorrespondent, Sidsel Wold, sier historiene ofte krever mer tid. Hun har rapportert fortløpende fra krig og konflikt i land som Libya, Syria, Iran og Egypt. Wold sier det har vært vanskelig å lage egne reportasjer om kvinner i krig. «Da jeg var i Libya for eksempel, var det ingen kvinner i gatene. Da blir det jo til at man følger de mannlige opprørerne og lager reportasjer om det som skjer ute, og der er det ofte flest menn.»

Som kvinnelig krigskorrespondent har hun hatt få problemer i Midtøsten. De få gangene det har vært et hinder, var i Saudi-Arabia da det var vanskelig å komme seg rundt uten en mann, og i en moské i Jemen hun ikke fikk slippe inn i. Wold sier mye har med holdningen din som journalist å gjøre. «Det gjelder å være ydmyk, kunne de kulturelle kodene og kle seg riktig, ikke stikke seg ut i mengden.»

Når det gjelder sikkerhet i konfliktsoner, har hun tommelfingerreglene klart for seg: Fjellvettreglene er egentlig gode forholdsregler. Det gjelder å kle seg riktig, ikke gå alene, vende om i tide og huske at det ikke er noen skam å snu.

Nye historier fra en uoversiktlig krig

Tidlig i oktober tok den italienske fri-lansjournalisten Francesca Borri hjelmen under armen og dro den lille trillekofferten opp rulletrappa til flytoget i Oslo. Borri har dekket krigen i Syria siden opprøret begynte i 2011, og er nå på vei inn i landet for siste gang for å skrive den historien hun hele tiden har hatt lyst til å fortelle. Boka skal handle om hvordan sivilbefolkningen, og da særlig kvinner, har taklet konflikten i landet sitt.

Borri spøker om at hun gjerne kan bli kidnappet av opprørsgrupper noen måneders tid, så hun kan få ro til å skrive. Så blir hun alvorlig og sier hun håper det vil gå bra.

På vei til flyet twitrer hun: «Nå drar jeg endelig til Syria... Redd, men vet at det er det eneste riktige å gjøre, det riktige stedet å være.» □

Francesca Borri er nå i Syria og arbeider med det siste kapittelet i boka si om konflikten i landet og sivilbefolkningens situasjon.



BY: **TANIKA GODBOLE,**
FREELANCE
JOURNALIST (INDIA)

The Final Verdict

The highly publicised Delhi gang rape case came to an end with five of the six perpetrators receiving capital punishment. The decision has been opposed by many feminists in the country. Instead of being a step forward for women's rights, the decision brought to light the defective legal system in India, they claim.

On December 16, 2012, a 23-year-old Jyoti Singh was brutally gangraped in Delhi, India. She died from the injuries thirteen days later. The crime enraged the masses. Discussions about crimes against women and women's lack of freedom and safety ensued. A long overdue matter of women's rights had been brought into the realm of public discussion.

Prior to succumbing to injuries, Jyoti made a statement calling for death penalty. The Indian media portrayed her as Nirbhaya ("fearless") and a "daughter of the nation". Popular opinion leaned towards capital punishment.

By the time the Delhi police captured the six perpetrators, the capital and

other urban areas of India were witnessing protests demanding death for the rapists and greater safety for women. A judiciary notorious for its sluggishness promised a speedy trial by setting up a fast-track court. All eyes were on the case.

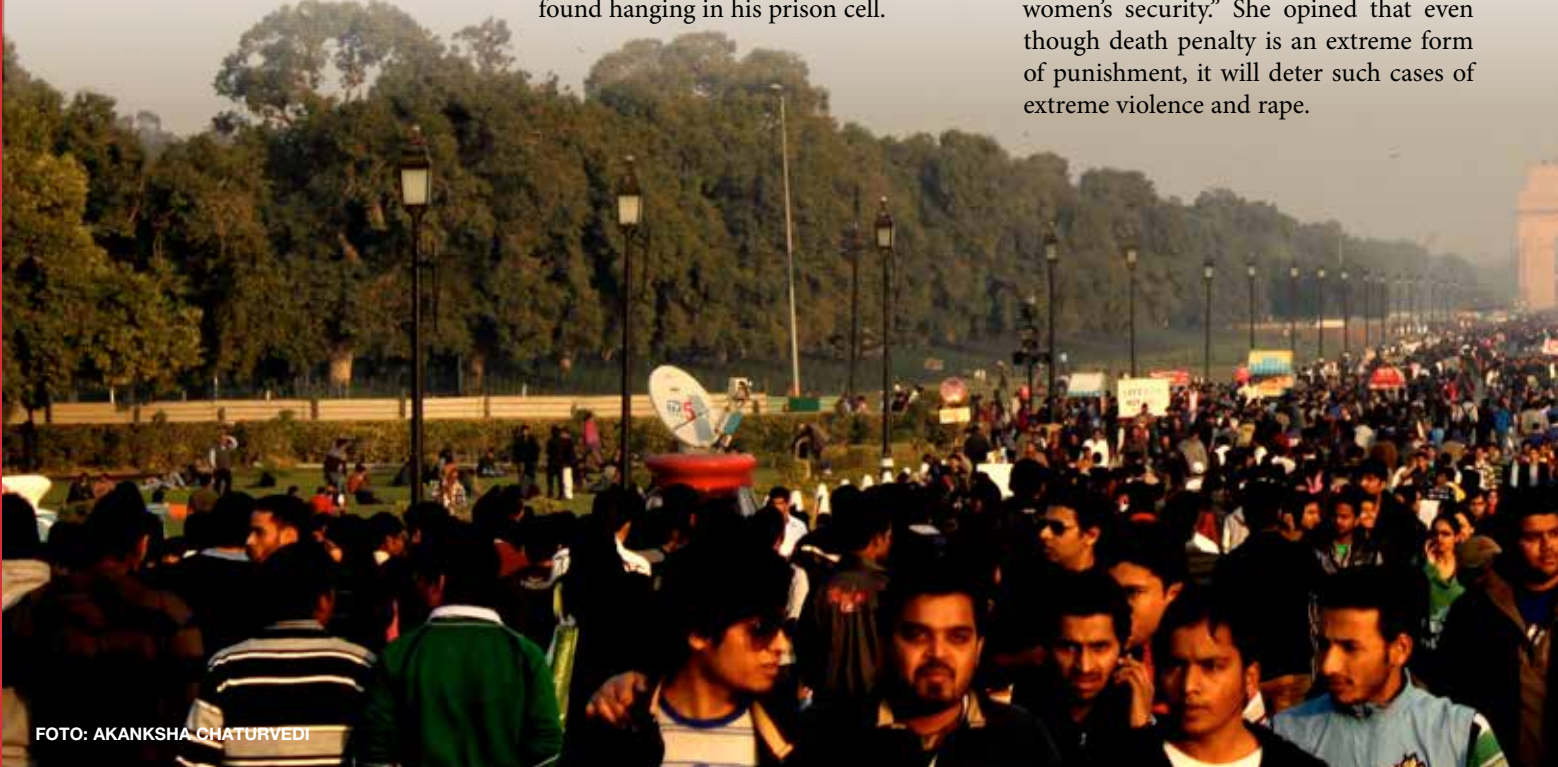
Feminism and capital punishment

The Supreme Court of India reserves capital punishment for the 'rarest of rare cases', under a rule made in 1983.

In his acceptance of guilt, one of the accused in the Delhi case, Pawan Gupta, said that he deserved to die. Another one, Mukesh Singh, had to be kept under solitary confinement to prevent attacks by other inmates. Yet another one, Ram Singh, was found hanging in his prison cell.

Many prominent feminists, like Sampat Pal, leader of the Gulabi Gang, and legal scholar Flavia Agnes, spoke up against the death penalty.

Dr Anita Dash, Professor of Sociology at Ravenshaw University in Odisha, India, said, "Radical Feminists believe in death penalty as a form of punishment to offenders of brutal abuse. For them, rape is the highest form of gender-based cruelty and sexual crime. This form of feminism advocates drastic measures as a solution to control such atrocities indicating social abhorrence and masculine chaos. The Liberal feminist viewpoint gives priority to social reformation and does not address issues of men's criminality hazarding women's security." She opined that even though death penalty is an extreme form of punishment, it will deter such cases of extreme violence and rape.



The decision by an inconsistent judiciary cannot deter rapists by being selective about the perpetrators it chooses to punish.

Many critics believed that the death penalty was a decision made to calm the public fury. Feminist poet and writer Meena Kandasamy, said, "In the case of rape, I think the law manages to target and punish only a few criminals. If the rape is conducted by the Indian Army, in say Kashmir or Manipur, or by the paramilitary forces of India in Central India, or by upper caste Hindus in any of the tens of millions of Indian villages, the rapists are rarely brought to book, seldom punished. So, lopsided punishment is also problematic, because elite sections and the armed forces think they can get away with rape, whereas others cannot."

In 2012 alone, 24923 cases of rape were registered throughout India¹. Yet only 4821 of the suspected offenders were convicted.

The social impact

The Delhi gangrape case was not just another gangrape. It was also a cruel and brutal attempt to murder. The fact that the victim was accompanied by a male companion and not dressed 'provocatively' made it more acceptable in the mind of society to demand severe retribution.

Even so, the defendant's lawyer, Manohar Lal Sharma, attacked the victim's character in defence of his clients. Asaram Bapu, a spiritual leader and public personality made a statement placing the blame on the girl, saying the perpetrators would have spared her if she had called them *bhaiya* (meaning "brother" in Hindi), and begged them to stop. Such twisted justifications of the crime naturally received

flak from the media and general public. Consequently, the case became a landmark one, as it now encompassed the fight against abuse and repressive social attitudes faced by women in India.

Commenting on the outcome of the case, filmmaker Nishtha Jain, known for producing the documentary *Gulabi Gang*, expressed, "The judgement in the Delhi rape case was the cathartic ending that

victory for the uprising that took place in support of women's rights.

According to the Supreme Court of India, approximately 90 per cent of reported rape cases end in acquittal. Among the lower castes or classes, very few rapes are ever reported, as victims who do file a report often have to face ill treatment by the police and they risk being shunned by the society or village.

“ ... for now the media and public will rest till the next high profile rape case. Meanwhile gender violence continues unabated. We lost a good opportunity to start the real discussion around gender violence. »

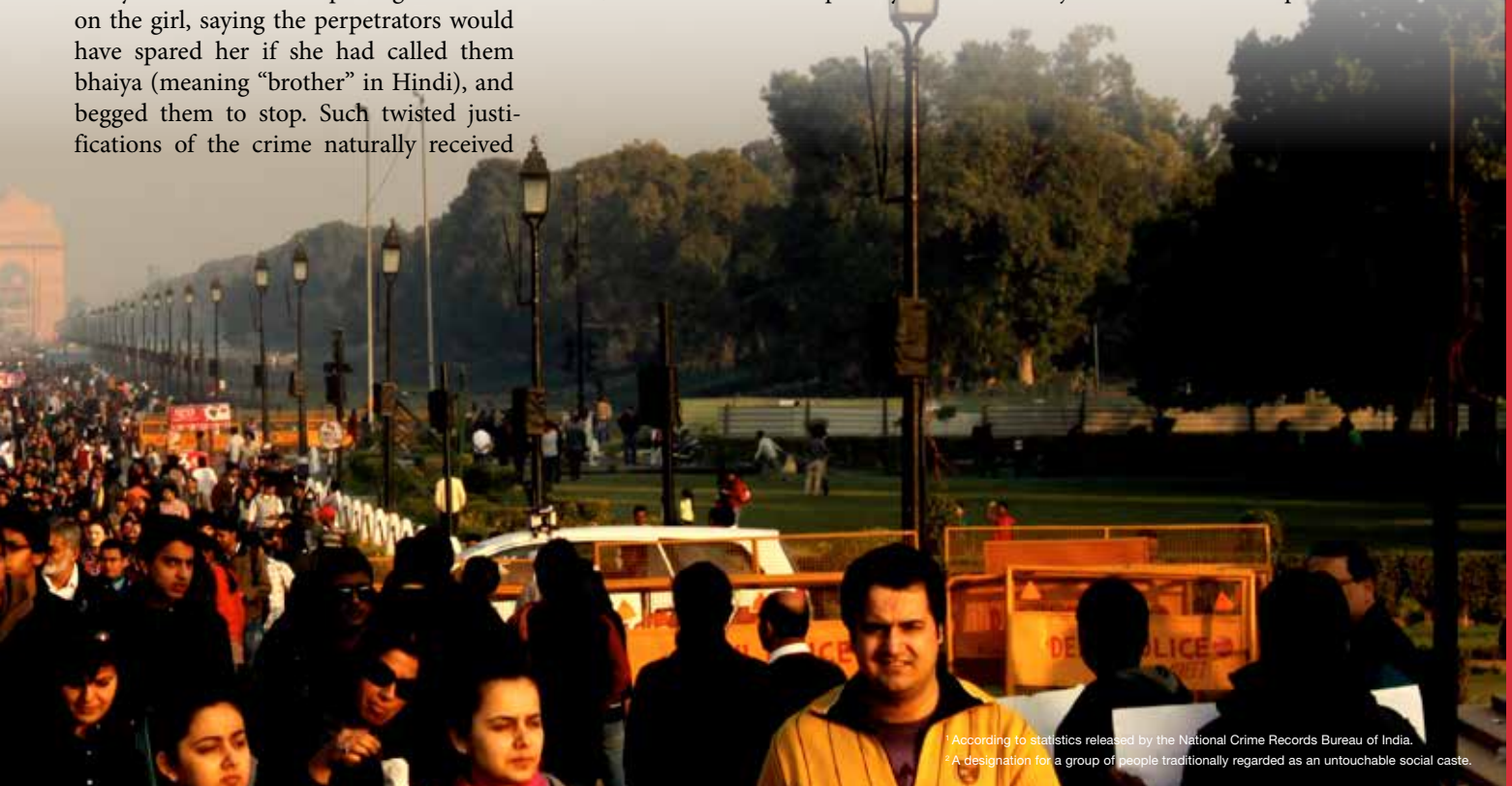
the masses wanted to this sordid saga. Unfortunately for them, it wasn't the perfect ending because of the mild sentence given to the juvenile offender. But for now the media and public will rest till the next high profile rape case. Meanwhile gender violence continues unabated. We lost a good opportunity to start the real discussion around gender violence."

The aftermath

The court decision made after the nine-month long trial not only serves justice to Nirbhaya's family, but sets a precedent for future cases as well. Despite the fact that the convicts plan to appeal to a higher court, the sentence was portrayed as a

A 15-year-old dalit² schoolgirl who was gangraped in August 2013, filed a complaint with the police. Subsequently, she was pressured to withdraw the complaint and leave her village. The Delhi case verdict may give the illusion of a stern action against rape, but its repercussions might not be felt in rural India, where nearly 70 per cent of the population resides.

As Kandasamy explained, "For such a patriarchal, narrow-minded judiciary to come up with something so radical is one thing. But at the same time, we must not cheer for the death penalty like medieval barbarians. We must also understand that it is the intense media scrutiny that ensured justice in the Delhi rape case." □



¹ According to statistics released by the National Crime Records Bureau of India.

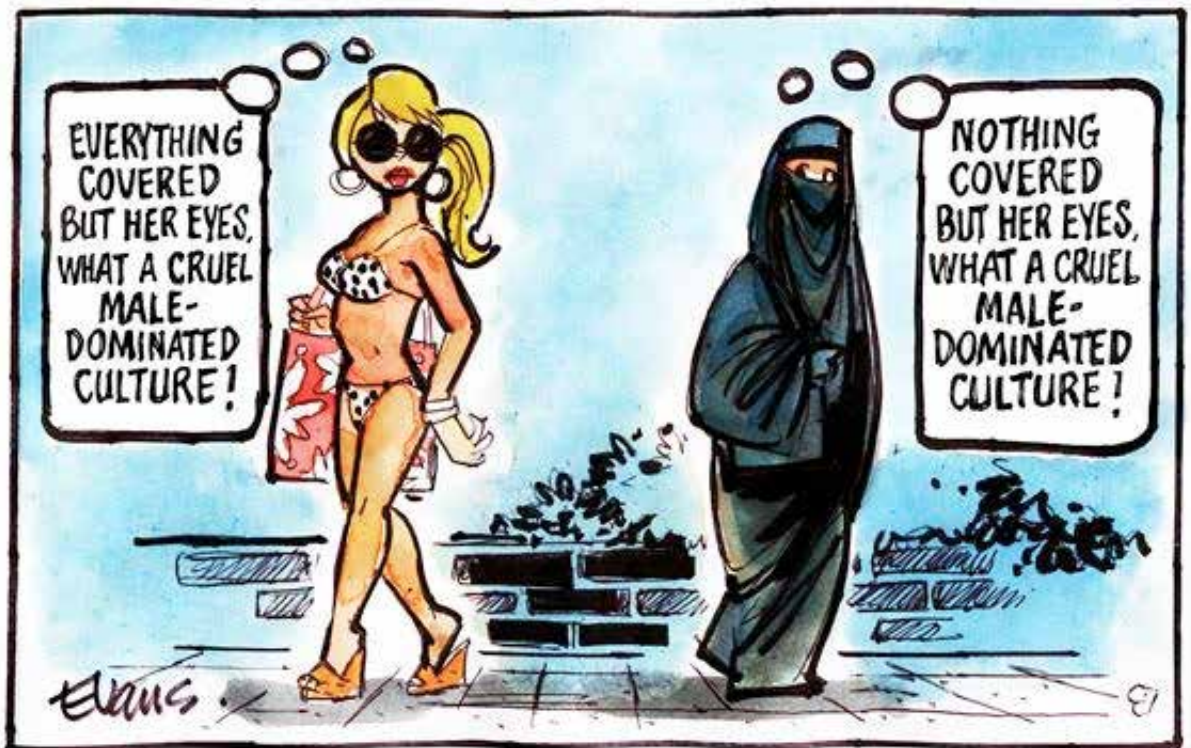
² A designation for a group of people traditionally regarded as an untouchable social caste.



AV: ANNE HEGE GRUNG,
POST.DOC. VED DET
TEOLOGISKE FAKULTET,
UNIVERSITETET I OSLO

Religiøs praksis og feminisme

– lar det seg kombinere?



ILL. MALCOLM EVANS

De store etablerte verdensreligionene kristendom, islam, hinduisme, buddhisme og jødedom har til felles at de tradisjonelt sett opprettholder et verdensbilde der menn har større betydning enn kvinner, og der menn også ofte gis makt over kvinner i tradisjonens navn. Betyr dette at det er umulig å være feminist og praktisere en av disse religionene? For å sette det på spissen: Betyr dette at kvinner som er religiøst praktiserende, ikke forstår sitt eget beste?

Feminister fordi de tror

I min PhD-avhandling *Gender Justice in Muslim-Christian Readings*¹ reflekterte kristne og muslimske kvinner bosatt i Norge over tekster fra bibelen, koranen og hadith. Felles for dem var at de klart identifiserte seg både som troende kristne og muslimer, og som feminister. De sa også at de var feminister på grunn av, og ikke på tross av sin tro.

De kristne kvinnene begrunnet dette med at Jesus ikke gjorde forskjell på menn og kvinner, og med en tanke om likeverd mellom alle mennesker som de opplevde var en grunnpilar i kristendommen.

De muslimske kvinnene begrunnet det med Koranens budskap om at alle mennesker er like for Gud, uansett kjønn, status eller nasjonalitet. De henviste også til hvordan profeten Muhammad behandlet kvinner og stadfestet en ny kulturell praksis der kvinner ble respektert.

Alle kvinnene opplevde at deres religiøse tro gav dem både argumenter og selvfølelse slik at de kunne arbeide for rettferdig behandling av både kvinner og menn. De mente også at menn i både den kristne og den muslimske tradisjonen, som hevder at kvinner skal være underordnet menn av religiøse grunner, misbrakte sin tradisjon for egen vinnings skyld.

Språklig brobygger: Kjønnrettferdighet

Religioner som defineres som minoritetsreligioner i Norge har ofte blitt anklaget for ikke å praktisere likestilling, mens majoritetsinstitusjoner som for eksempel Den norske kirke sjeldnere kommer i offentlighetens kritiske søkelys når det

gjelder dette.

I flere religiøse tradisjoner er det vanlig at kvinner og menn har ulike roller, og man snakker om en komplementær kjønnsrollemodell i stedet for en likestilt modell som det religiøst sett korrekte.

Det kan være en mulighet å bruke begrepet «kjønnrettferdighet» i stedet for, eller i tillegg til, begrepet likestilling, fordi det skaper et større spillerom å diskutere og handle i.

Kjønnrettferdighet (på engelsk *Gender Justice*) brukes mye i nyere FN-dokumenter og har fokus på handling og praksis som går ut over det rent juridiske. Denne begrepsbruken kan by på større muligheter til å forhandle seg fram til en mer kjønnrettferdig praksis i et trossamfunn enn hvis man blir stående fast med forestillingen om at en formell likestilling er den eneste muligheten til å skape større rom for kvinner.

Religiøs argumentasjon for feminisme

Diskusjonen om kvinners påkledning (les: bruken av hijab og niqab) blir ofte trukket fram som et eksempel på patriarkatets makt i for eksempel den muslimske tradisjonen. Klær som symbol har en sterk virkning, og det er all grunn til å diskutere dette. Men hvem blir hørt i diskusjonene, og hvem trekker konklusjoner, og på vegne av hvem?

En kvinneaktivist jeg møtte i Libanon tidligere i år sukket over hvordan europeere tolket kvinners påkledning som et uttrykk for den enkelte kvinnes posisjon. «Dere må lære dere å tolke fakta bak symbolene,» sa hun. «At en kvinne går med miniskjørt betyr ikke at hun har alle

rettighetene hun skal ha, eller at hun blir behandlet rettferdig. Dersom en kvinne bærer hijab, betyr det ikke automatisk at hun er undertrykt. Uten at dere greier å se bak dette, kommer dere ingen vei.»

Religiøse tradisjoner og trossamfunn av forskjellige slag kan bruke Gud, det hellige, eller det som står i skriften som argument mot likestilling og feminisme. Men den religiøse argumentasjonen kan i mange tilfeller også brukes motsatt. Den kan begrunne at mennesker ikke kan sette seg i Guds sted og bestemme over andre mennesker fordi de er kvinner. Enkelte religiøse feminister trenger å skape et brudd med sin religiøse tradisjon, andre bruker tradisjonen i sin argumentasjon. I begge tilfeller trenger man kunnskap og et fellesskap der man kan prøve ut tanker og handlinger.

Å legge til rette for deling av kunnskap og skape fellesskap er kanskje det aller viktigste som kan gjøres for å skape mer kjønnrettferdige religiøse praksiser.

Disse fellesskapene, og denne kunnskapen, kan med fordel etableres på tvers av religiøse grenser og på en måte som bryter ned skillet mellom religiøse og ikke-religiøses tolkninger av feminisme. Endring av en religiøs tradisjon har større legitimitet og er mer solid hvis den kommer innenfra, men argumenter, erfaringer og tradisjoner kan utfordre hverandre gjensidig og skape større analytisk klarhet om behov og muligheter hvis det krysser religiøse og kulturelle grenser.

Det må være et mål at religiøse kvinner ikke blir sett ned på, verken fordi de er religiøse, eller fordi de er kvinner. ▣

¹ Grung, A.H. *Gender Justice in Muslim-Christian Readings. Christian and Muslim Women in Norway Making Meaning of Texts from the Bible, the Koran and the Hadith*. PhD-avhandling levert ved Det teologiske Fakultet, UIO 2011. Oslo: Unipub.

Catholicism and feminism in Brazil – a curious alliance



BY: **MARIA JOSÉ ROSADO**, GRADUATE PROFESSOR OF SOCIOLOGY OF RELIGION AND FEMINIST STUDIES AT THE PONTIFICAL CATHOLIC UNIVERSITY OF SÃO PAULO
FOTO: **FREDRIK BJERKNES DAGSAVISEN**

The relationship between feminism and Catholicism in Brazil has a curious history. In the 1960s, when the country was under a military dictatorship, the Catholic Church in Brazil played a role quite different from that in other countries in the region.

In Brazil, the Church spoke out against torture and loss of political rights, and demanded the return to democracy. In doing this, the Church allied itself with other progressive sectors of society, forging an alliance that would last for decades to come.

At around the same time, liberation

theology - a theological discourse focused on the pursuit of social justice and the defence of the poor - was taking root in Latin America. As an important ally of leftist political sectors, the Catholic Church in Brazil was open to support political actions by many non-Catholic Marxist women. Catholicism in Brazil gained legitimacy and social recognition for the pastoral work of many of its priests with the most deprived people, demanding the attention of the government and society to the immense social inequality in the country.

Twenty years later, democracy returned. Many women who had lived in exile in Europe came back and brought with them new experiences and arguments that tied together their leftist positions with feminist demands.

An invigorated form of feminism returned to the public arena, and Catholic women supported it.

Thus, a previously unknown and curi-

ous situation arose: women of Catholic faith declared themselves as feminists and sought support for their positions within the church. They argued that there was no contradiction between being a faithful Catholic and defending access to contraception and the right to safe and legal abortion. And they suggested, based on their principles of faith, that there was no justice without social justice for women, or democracy without respect for women's rights. They also demanded the end of the subordinate role assigned to women in the church.

In this context, an organization called Catholics to Choice was created, of which I am a member. Our courageous and firm position in favour of women's rights has often been challenged by conservative religious groups who accuse us of not being truly Catholic. They see us as black sheep. Is there no place for us in the fold? ▣

Oversatt av EasyTranslate

Islam and feminism



BY: **MEGHANA BAHAR**, COMMUNICATIONS SPECIALIST AT THE MUSAWAH GLOBAL SECRETARIAT (MALAYSIA)

Islamic feminism is often misunderstood to be a result of modernisation. Its denouncers often, conveniently, dismiss it as a malignant Western evil. But it is very much a by-product of political Islam, a dogmatic ideology, as practiced by the

repressive regimes across the Middle East and North Africa. It does not help when mainstream media amplifies the myth that Islam denigrates women. Islamic feminism arose to counter misogynistic

interpretations of Islam that translate into tyrannical laws, policies, and practices, which in turn deny women full dignity and respect.

Although political Islam tends to speak in a language of rights, it is embedded within a hugely patriarchal framework. The laws that purportedly were set up to uphold justice and equality instead discriminate against women based on social constructions and archaic notions of gender. Islamic feminists believe and act from the basis that Islam is inherently just and egalitarian in spirit. They embrace the notion that all women and men are equal and this is guaranteed by Islam's sacred text, the Qur'an.

Activists in Muslim contexts undo the work of regressive governments, Islamists

and other religious patriarchs by rereading Islam's primary sources, the Qur'an and Hadith (sayings of the Prophet), and interpreting and reclaiming Islam for themselves. They also engage in feminist epistemological research, which then places Islamic feminism as an essentially knowledge building project.

The Islamic feminism movement is succeeding in bringing both religious and secular human rights activists and practitioners, and their supporters to work collaboratively in reforming laws that discriminate against women in Muslim contexts. The work of Musawah, a global movement for equality and justice in the Muslim family, speaks volumes on this truly promising initiative whose time has come. ▣

Humanisme og feminisme hører sammen



AV: KRISTIN MIELE,
GENERALSEKRETÆR I
HUMAN-ETISK FORBUND

For meg er feminisme det samme som ønsket om full likestilling mellom kvinner og menn, og humanisme er et livssyn som fremhever likestilling som en overordnet verdi.

I Humanistisk Manifest 2006 sier vi: «Humanismens virkelighetsforståelse, etikk og menneskesyn

er basert på fornuft og erfaring, rasjonell og kritisk tenkning, empati og medmenneskelighet. Sentralt i humanismen er at mennesker alltid skal behandles som mål i seg selv».

Humanismens menneskesyn kommer til uttrykk i FNs menneskerettighetserklæring: «Alle mennesker er født frie og like i verdighet og rettigheter. De er utstyrt med fornuft og samvittighet og bør handle mot hverandre i brorskapets ånd».

For meg betyr dette at hver enkelt må ses på som og behandles som en unik og

selvstendig person. Dette er ikke tilfelle for mange mennesker i dag. Vi har en tendens til å sortere mennesker i grupper og vurdere grupper, ikke enkeltmennesker. Gruppetenking dukker svært ofte opp når vi snakker om minoriteter eller sårbare grupper i samfunnet, og noen ganger er det riktig, men vi må ikke glemme rettighetene til det enkelte mennesket. Dette gjelder for kvinner, innvandrere, homofile og lesbiske og folk som kommer fra andre kulturer og religioner.

Religionsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet og holdes høyt av humanister. Likebehandling er også en grunnleggende menneskerettighet, og samtidig kan likebehandling og religionsfrihet gi ulike løsninger. Forskjellsbehandling er ikke uvanlig i religiøse trossamfunn. Kvinner nektes rett til likeverdig deltakelse og til posisjoner i enkelte trossamfunn, og ulike behandling av kvinner og menn forklares med religiøse påbud og tradisjon.

Religionsfriheten er viktig, men må ikke settes foran andre menneskerettigheter. Menneskerettigheter kan ikke rangeres, men må settes opp mot hverandre i konkrete saker om menneskerettighetsbrudd. Religionsfrihet er ikke en overordnet menneskerettighet, men en rettighet som må vurderes i forhold til andre menneskerettigheter, som retten til likebehandling og ikke-diskriminering.

I alle kulturer og til alle tider har religiøse tradisjoner begrenset kvinners liv og deltakelse i samfunnet. Kvinners muligheter til deltakelse og påvirkning er sterkt knyttet til endringer i samfunnet og religionenes posisjon og betydning. Kampen mot fordommer og gamle tradisjoner har stått sentralt i utviklingen av kvinners rettigheter. Dette er en kamp humanister over hele verden også engasjerer seg i. □



ILL. HUMERA



AV: NICOLE RAFIKI,
FRILANSJOURNALIST

Den gode Søster Angélique

Den katolske nonnen Angélique Namaika vant årets Nansenpris for sitt arbeid med krigstraumatiserte kvinner i den demokratiske republikken Kongo. Selv om hun kjemper for kvinners rettigheter vil hun ikke definere seg selv som feminist.

Lille Angélique var bare ni år gammel da hun bestemte seg for hva hun skulle bli når hun ble stor. Hun skulle bli som den tyske sykepleieren Tone.

«Tone lærte fattige kvinner å lese og skrive. Jeg så den damen jobbe dag og natt for å hjelpe andre, uten å gå lei. Allerede den gangen tenkte jeg at jeg ville være som henne», forteller søster Angélique Namaika.

Nå er Namaika blitt 46 år gammel, og hun har vunnet en hederspris for å ha realisert drømmen sin. I 2003 virkeliggjorde hun sitt livsprosjekt da hennes *Senter for reintegrering og utvikling* ble åpnet i hjembyen Dungu. Den gangen fikk hun støtte fra frivillige som bisto henne i arbeidet med alfabetisering av kvinner.

«Kvinnene hadde ikke fått noe særlig skoloring, fordi noen hadde giftet seg tidlig, blitt gravide eller droppet ut av skolen. Andre kom fra fattige familier og hadde ikke råd til å studere. Jeg tenkte som så: 'Hvordan kan kvinner være deltakere i samfunnet hvis de ikke kan lese og skrive?' Det ville jeg gjøre noe med», sier Namaika.

Senteret har hatt samarbeidsprosjekter

med organisasjoner som Unicef og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Da noen fra UNHCR kom med den gode nyheten om Nansenprisen, var det en stor overraskelse.

«Da de fortalte meg at jeg hadde vunnet Nansenprisen følte jeg meg veldig ydmyk. Jeg hadde ikke regnet med det i det hele tatt. Det kom som et svar fra Gud», sier hun.

Viktig å få kvinner ut av traumaer

Namaika jobber i Oriental-provinsen som grenser til de konfliktfylte delene av Uganda og Den sentralafrikanske republikk. Da ryktene om at militsen Herrens motstandshær (LRA), med lederen Joseph Kony i spissen, hadde begynt å vandre fra Acholi-distriktet i Uganda mot Namaikas hjemby i 2005, førte det til en flyktningstrøm til Dungu og de nærliggende områdene. I 2009 angrep militsen mange av disse byene. Søster Namaika var blant dem som igjen måtte flykte fra LRAs herjinger. Da freden så vidt hadde kommet tilbake, returnerte hun til en kriserammet by.

«Kvinnene som kom til byen var i en helt forferdelig situasjon. De hadde gått gjennom mye og trengte et sted å hvile, men de hadde ingen som kunne hjelpe dem.»

Kvinner og jenter som har vært fanget av LRA, eller blitt tilfeldig utsatt for seksuell vold, blir ofte utstøtt av sin egen familie og lokalsamfunnet.

«Hvis ikke mødrenes traumaer bearbeides kan de videreføre frykten til barna, og det igjen skaper usikre barn som ikke vet om noe annet enn å traumatisere andre. Derfor er det kjempeviktig for meg å få kvinner ut av traumaer», sier Namaika.

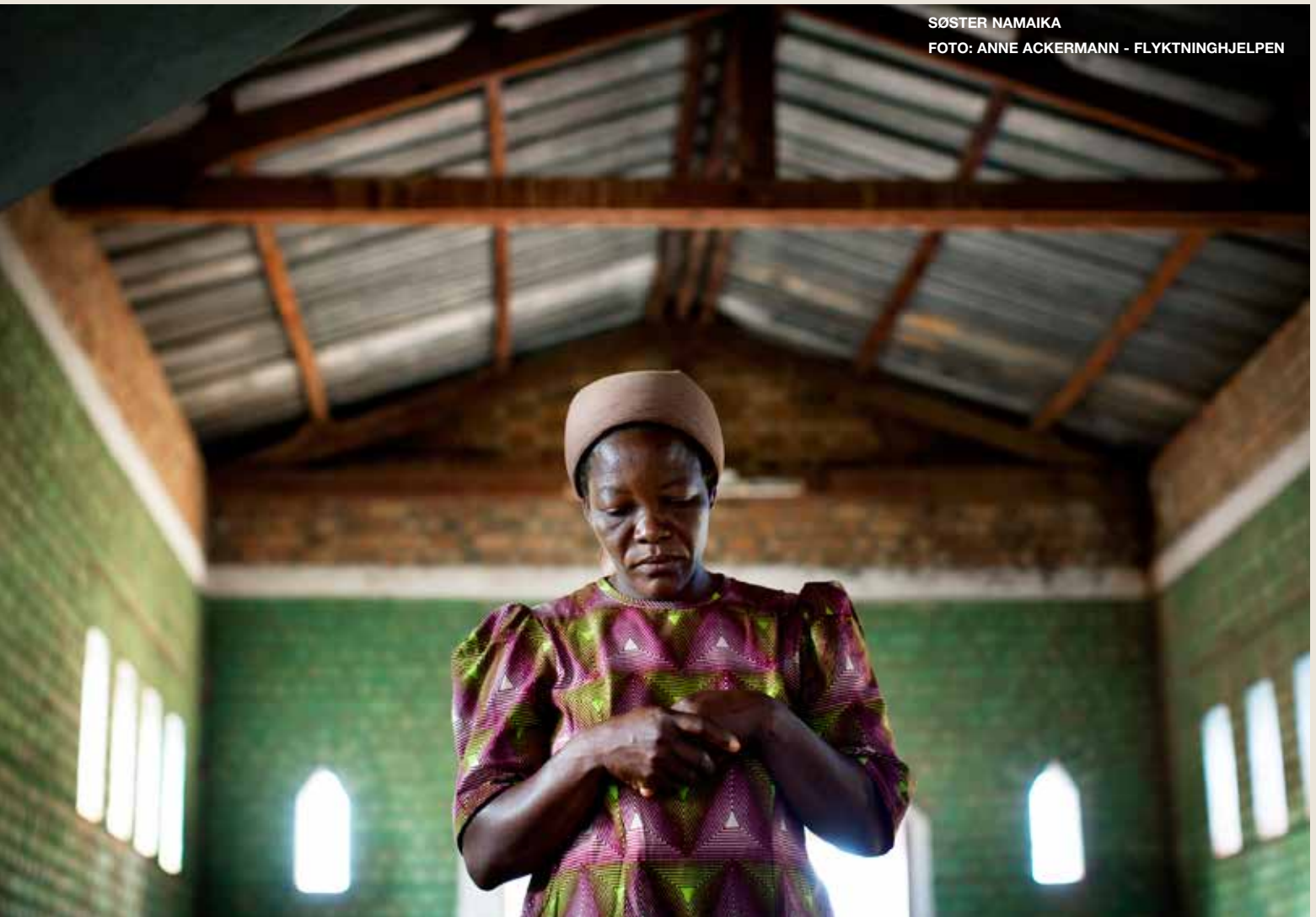
Kvinner ønsker jobb

Namaika så at de fleste kvinnene helst ville ha en jobb, og begynte derfor å tenke på hvordan hun kunne gi dem muligheten til å tjene penger etter at de hadde lært seg å lese og skrive.

«Kvinnene kommer ikke til senteret for å tigge. De er stolte kvinner som trenger støtte slik at de kan stå på egne ben. Derfor gjør jeg alt jeg kan for at de

SØSTER NAMAIKA

FOTO: ANNE ACKERMANN - FLYKTNINGHJELPEN



skal forbli selvstendige», forteller hun.

Etterhvert begynte senteret hennes å tilby yrkesopplæring i syng og baking, i tillegg til alfabetisering. Søster Namaika gjør mer enn å gi kvinnene en jobb. Hun gir kvinner som har vært utsatt for de mest nedverdiggende handlingene, som tortur, seksuell og psykisk vold, en trygghetsfølelse. Hun gir dem et hjem og viser dem respekten som skal for at kvinnene skal bygge sin menneskelige verdighet på nytt.

Kongolesiske kvinner som Namaika har lenge gjort motstand mot patriarkalske mønstre som har bidratt til å undertrykke dem. Etter Mobutus død i 1997 ble det populære uttrykket «Mobutu er død, men ikke mobutismen» representativt for det kongolesiske samfunnet. Det gamle regimet hadde etterlatt seg en ukultur der undertrykking av kvinner ofte forekom på alle nivåer i samfunnet.

«I vår kultur hadde ikke kvinnen mulighet til å forhandle om sine egne rettigheter. Hun var bare opptatt av å overleve og ta vare på sine barn.»

Feminisme: et fjernt begrep

Kvinnens posisjon i Kongo bærer preg av landets mange sosiale og økonomiske kriser som bare har blitt verre siden strukturtilpasningsprogrammene ble innført på 1980-tallet. Politiske konflikter de siste 15 årene har ført med seg grove menneskerettighetsbrudd i form av utrygghet, kjønnsbasert vold og manglende seksuelle rettigheter. Likestillingskampen har måttet vike plassen for politisk mobilisering og andre sosio-politiske bevegelser i det kongolesiske samfunnet. Nå mener søster Namaika at samfunnet begynner å få øynene opp for utfordringene som særlig berører kongolesiske kvinner.

«Nå vil kvinner være selvstendige, og de begynner å bli bevisste på at de må ha en utdanning. Jeg tror at det gir både menn og kvinner et stort ansvar for å rydde opp i forholdene seg imellom», sier hun.

Søster Angélique Namaika forteller at feminisme er et fjernt og akademisk ord som hun selv ikke bruker om seg selv.

«Jeg vet ikke om jeg er en feminist, for

det er ikke et vanlig ord for oss som bor i utkantstrøk. Jeg mener at kvinnen har et stort ansvar i samfunnet, for uten henne kan ingen gi liv. Likevel vil jeg ikke at noen skal tro at jeg hater menn fordi at jeg kjemper for kvinners rettigheter. I mine egne øyne er jeg bare Angélique.» □

Faktaboks

Angélique Naimaika (46)

Nasjonalitet:

Den demokratiske republikken Kongo

Jobb:

Nonne og grunnlegger av Senteret for reintegrering og utvikling

Aktuell:

som vinner av Nansenprisen 2013



Name: Khalida Popal (26), Afghan footballer and women's rights activist.
Current living situation: Political asylum in Helsingør, Denmark.
Future plans: Going back to Afghanistan, kicking the warlords off the Olympic committee and taking over their chair.

TEKST OG FOTO: ODA GILLEBERG

Do you consider yourself a feminist? I have always fought for women's rights. Fighting for women's rights is the aim of my life.

What does football mean to you? For me, football is a political act and a way to fight gender discrimination. As a young footballer, I was angry at gender oppression, but every time I went to the football field, I felt strong and I forgot about the problems. I made the ball the problem, and I was kicking it.

How can girls in football make a difference? By proving that women can play too and that we are equal. Playing football empowers women.

How are women treated in Afghanistan? Wars in Afghanistan have gone on for three decades, and women are always the victims. The wars have changed the country, and the Taliban, as well as warlords are against women's rights. Women in Afghanistan have nearly no rights. They are always treated as weak and second class citizens with no freedom or right to say or decide for themselves.

Only a small group of women are openly demanding rights, and they are always risking rape or death. Many women have been shot for raising their voice. I raised my voice, and I had to leave.

How can things change? First, security needs to improve. Secondly, change requires support from the government. And third, education must become available. Education can change many things.

How can the Quran be helpful? Lack of education has changed people's understanding of the Quran. There are women's rights in the Quran, but people don't read it. Instead, they listen to the mullahs who tend to be uneducated men who don't want female leaders. Religious leaders have changed the culture and the religion for their own benefit. They perform religious malpractice. When educated, women will be able to read the Quran and reveal the fraud, as well use the Quran as protection.

Why is there lack of education? One of the biggest problems in Afghanistan is the lack of security. Families are afraid to send their children to school because there is no protection. Girls get poisoned in school, and they get harassed in the streets.

It represents a circle of evil. The youth stay uneducated because of security issues, and uneducated youth represents

a security issue as the uneducated are more easily recruited to terrorist groups because they won't ask any controversial questions.

Before you fled the country, you played defense on the Afghan national women's team, and you were the leader of the Afghan Women's Football Committee. Are you still in touch with your teammates? Yes, and they are still playing, the number is growing, and the parents support them. But I'm worried about their protection. NATO is withdrawing, and security is no good. I would prefer the [NATO] soldiers to stay. My country cannot stand on its own feet. We are not ready to handle our own security.

Are you planning to return to Afghanistan? I'd love to go back to my country and do something for women. If it was safe, I would go today; I would go at once, but it is still too dangerous. I want to study politics or physical education, and go back to Afghanistan and kick the warlords off the Olympic Committee and take over the chair. Yes, I think I will go and do just that! □

« Only a small group of women are openly demanding rights, and they are always risking rape or death. Many women have been shot for raising their voice. I raised my voice, and I had to leave. »



BY: **DR. HALA AL-DOSARI,**
RESEARCHER OF HEALTH
SERVICES, WRITER AND
ADVOCATE FOR WOMEN
RIGHTS MINISTRY OF HEALTH,
NATIONAL GUARDS HEALTH
AFFAIRS, SAUDI ARABIA

Al-Dosari will participate at the International Conference «Women, Power and Politics» in Oslo, November 14-15

Saudi Arabia is a theocratic, absolute monarchy; the king holds all power. Political parties and civil society organizations are prohibited and the media is largely controlled. Top positions are male-dominated, leaving Saudi women lagging far behind in political empowerment.

Obstacles and opportunities:

The suffrage rights of Saudi women

In 2013, women representation in the government rose from 0 to 20 per cent with the appointment of thirty women in the Advisory 'Shura' council, adding to the handful of appointed women in the government. Women were initially denied participation in municipal elections, but were later allowed for the 2015 elections. In 2005, business women were allowed in 'women committees' in the Chambers of Commerce via limited elections.

Obstacles to Saudi women emancipation

Both universal and cultural barriers exist. Exclusion of women from the public sphere has been aggressively implemented with the rise of oil production and the development of the rentier state. In addition, two governmental policies dramatically diminished the engagement of women in the public sphere: the institutionalized guardianship system and the enforced gender-segregation policy.

Guardianship is a system where the access of women to resources or opportunities is conditioned upon their guardian. The guardian's views dictate the choices of a woman with little/ no authority to defy them. Gender-segregation was progressively enforced with urbanization following the oil production. The practice is not traditional in origin, as rural societies experience gender-mixing to accommodate for rural women's multiple roles in public and private spheres. For instance, the ban on urban women driving has never affected rural women, reflecting the changing gender-norms brought by urbanization. In practice, the inability of

urban women to commute severely limits public participation. Moreover, the segregation leads to the creation of women-only spheres of activities, complicating the exchange between sexes.

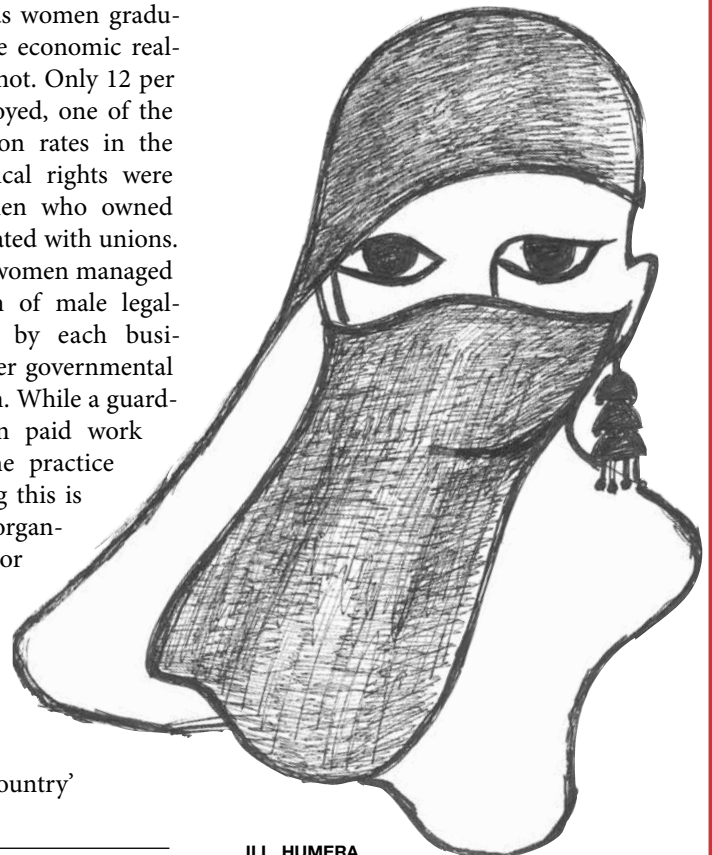
In "Oil, Islam, and women"¹, Michael Ross argued that oil, and not Islam, is responsible for the under-representation of women in the government and at work. Oil revenues affect gender relations by reducing the presence of women in labour force, promoting higher fertility rates, and lowering women's education and collaboration for action.

Saudi women's education, despite all odds, is a success story, as women graduates outnumber men. The economic reality, on the other hand, is not. Only 12 per cent of women are employed, one of the lowest female participation rates in the world. Historically, political rights were initially granted to women who owned property or to those affiliated with unions. The few elected business women managed to remove the condition of male legal-representatives required by each business woman to process her governmental affairs and documentation. While a guardian's consent to enrol in paid work was recently revoked, the practice lags behind. Complicating this is the difficulty in getting organized into labour unions or obtaining legal redress for denied opportunities.

Cues for action: The roadmap ahead

In 2005, 'Baladi' or 'my country'

campaign was organized by a handful of women activists to promote women's municipal participation. The campaign launched a successful business collaboration to train women in different regions. They had to circumvent the ban on unofficial unions, reach out to women in distant regions, and keep a low profile. Saudi women are finding their own voices against patriarchy and public exclusion. Increasingly, women lawyers, engineers, and activists are bridging the enforced divide between the sexes and resetting the power relations. □



ILL. HUMERA

¹Michael Ross, "Oil, Islam, and women", in American Political Science Review, Vol.102, No. 1, 2008.

B

PostAbonnement

RETURADRESSE: FOKUS
STORGT. 11, 0155 OSLO

Dette er FOKUS

- FOKUS - Forum for Kvinner og Utviklings-spørsmål - er et kompetanse- og ressurscenter for internasjonale kvinnespørsmål med vekt på informasjonsformidling og kvinneverrettet utviklingssamarbeid.
- FOKUS' overordnede mål er å bidra til å bedre kvinners sosiale, økonomiske og politiske situasjon internasjonalt.
- FOKUS prioriterer følgende temaområder: Kvinner og klima, kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter, vold mot kvinner, kvinner, fred og sikkerhet, kvinners politiske deltakelse og rettigheter og kvinners økonomiske deltakelse og rettigheter.
- FOKUS består av 70 organisasjoner. Det omfatter ulike typer kvinneorganisasjoner, diasporaorganisasjoner og kvinnevalg i politiske partier, fagforbund, solidaritets- og bistandsorganisasjoner.
- FOKUS er nasjonalkomité for FNs kvinneorganisasjon UN Women.
- FOKUS ble formelt etablert i 1995 av 41 kvinneorganisasjoner i Norge, men opprinnelsen går tilbake til 1989 da kvinneorganisasjonene innledet et samarbeid rundt TV-aksjonen "Kvinner i den 3. verden". Med midler fra TV-aksjonen ble det opprettet et sekretariat som formidlet støtte til kvinneorganisasjoner i Norge som drev prosjektvirksomhet i samarbeid med søsterorganisasjoner i Sør.
- I 2005 fikk FOKUS igjen tildelt TV-aksjonen ("Drømme-fanger"), denne gangen med tema vold mot kvinner
- FOKUS' arbeid har basis i kvinneorganisasjoner i Norge sin kunnskap, arbeidsmetoder og mål. Dette grunnlaget brukes til å bygge partnerskap med søsterorganisasjoner internasjonalt og i land i Sør for å realisere kvinners rettigheter og bedre kvinners levekår. Dette er vårt bidrag til utvikling.
- Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette-Marit er beskytter for FOKUS.

Magasinet
Kvinner Sammen
laster du ned som
gratis app for iPad på
www.fokuskvinner.no

Få gratis papirabonnementet ved å sende navn og adresse til fokus@fokuskvinner.no



#KvinnerSammen